ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΑΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1881

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 284 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἐνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 16, ἐν τοῖς ἐπαρχίαις φρ. 18, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 7 Ἰουνίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Τουρφένη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 337.

Ἡ Λουκία, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἐξώστου ἠδύνατο νὰ βλέπῃ καὶ ν' ἀκούῃ τὰ κάτω γινόμενα, εἶχε παρακολουθήσει ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἐπεισοδίου μετ' ἐνδιαφέροντος πολὺ μείζονος ἢ ὅσον ἤθελεν αἰσθανθῆ ἀδιάφορός τις θεατής. Ὅτε δὲ ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσερώνησε τὸν Ἀντώνιον *φιλτατόν του ἰατρόν*, ἐρύθημα εὐχαριστήσεως ἐπορφύρανε τὰς παρειάς της τὰς ὠχράς, καὶ τὸ μειδίαμά της ἀπέβη ἔτι γλυκύτερον. Ὁπωσδήποτε φυσικὸν ἦτο δι' ἀγαθὴν καρδίαν, ὡς ἡ καρδία της, νὰ χαρῇ βλέπουσα αὐξανομένην τὴν μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἰατροῦ της ἀγαθὴν συνεννόησιν.

— Τί καλὸς ποῦ εἶσθε! εἶπεν ἡ Λουκία εἰς τὸν Ἀντώνιον, ὅτε ἀνέβη οὗτος νὰ τὴν ἴδῃ καὶ ἐκάθισε πλησίον της.

— Καλός! καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός, οὗτινος ἀνωρθώθησαν αἱ ὀφρῦς ὡς κέντρα ἀκανθοχοίρου ἑτοιμαζομένου εἰς ἄμυναν.

— Διότι ἐσυλλογίσθητε αὐτὸ τὸ ἄλογον.

— Χά, χά, χά!

Καὶ ὁ ἰατρὸς διερράγη εἰς φαιδρὸν καὶ παιδικὸν αὐτόχρημα γέλωτα.

— Ἀλλ' ἂν σᾶς εἴπω ὅτι δὲν τὸ ἐσυλλογίσθην διόλου τί θὰ εἴπῆτε;

Ἡ Λουκία τὸν ἐθεώρησε δυσπίστως.

— Ὅτε πρό τινος καιροῦ μοῦ ἐξεφράσατε τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀποκτήσῃ ὁ κύριος πατήρ σας ἕνα ἵππον, ἀνέφερα τὸ πρᾶγμα εἰς μίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν εἶχα νὰ γράψω. Ἔπειτα φοβοῦμαι ὅτι τὸ ἐλησμόνησα ἐντελῶς. Βλέπετε λοιπόν, ὅτι εἰς τὴν τύχην μόνον ὀφείλετε εὐγνωμοσύνην.

— Καὶ ἡ τύχη λοιπὸν ἐπίσης ἐπρομήθευσεν αὐτὸ τὸ ἀνάκλιντρον καὶ αὐτὴν τὴν σκιάδα εἰς νέαν ἰδιότροπον καὶ τρελλήν, ἡ ὁποία ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην της δι' ἰδιοτροπίας μόνον καὶ ἀνυπομονησίας;

— Ἀλόμη! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἀνακλίνων τὴν κεφαλὴν ὡσεὶ στενοχωρούμενος· τότε λοιπὸν ἂς πτερνισθῶ καὶ μοῦ εἴπουν: Μὲ ταῖς ὑγείαις σας! εἶμαι ὑποχρεωμένος δι' ὅλην μου τὴν ζωήν.

Ἡ Λουκία δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ τὸν γέλωτα ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἐκείνῃ παρομοιώσει.

— Ἠμπορῶ, ἐξηκολούθησε, χωρὶς νὰ σᾶς προσβάλω, νὰ ἐκφράσω τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὴν ὡραίαν ἐργασίαν αὐτοῦ τοῦ καθίσματος καὶ τὸ εὔμορφον κίτρινον ξύλον ἐκ τοῦ ὁποίου εἶνε κατεσκευασμένον;

— Ὦ! βεβαίως, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ Ἀντώνιος, μοῦ προξενεῖ πάντοτε εὐχαρίστησιν ν' ἀκούω ἐπαινούμενα τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου μου· τὸ κάθισμα εἶνε ἀπὸ ξύλον ἐλαίας, καὶ κατεσκευάσθη παρ' ἑνὸς νέου λίαν ἐπιτηδείου. Ἂν ὑπάγωμεν ποτὲ μαζὶ εἰς τὴν Τάγιαν, θὰ σᾶς δείξω ἔπιπλα τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ξύλου, τὰ ὁποῖα, τολμῶ νὰ τὸ εἴπω, ἠδύναντο ἐπαξίως νὰ στολίσουν τὸ μέγαρόν σας εἰς Δάβεν.

— Τεχνίτης τόσον ἐπιτήδειος, εἶπεν ἡ Λουκία, ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Λονδῖνον. Θὰ ἦτο βέβαιος νὰ κάμῃ περιουσίαν.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε πιθανόν, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἀλλὰ δὲν φαίνεται αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τοῦ πλούτου. Οἱ κάτοικοι τῆς Ῥιβιέρας εἶνε πολὺ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθησαν. Κολλοῦν εἰς τὰς ἑστίας των, καὶ δὲν ἀποσπῶνται ἀπὸ τὰς ἠρέμους των ἀσχολίας, οὐδὲ ἐκπατρίζονται χωρὶς ἀναπόδραστον ἀνάγκην. Ἔπειτα δὲ ὁ ξυλουργός μας δὲν εἶνε ἁπλῶς τεχνίτης ἐπιτήδειος, εἶνε καλλιτέχνης.

— Ἐννοῶ οἱοσδήποτε ἄνθρωπος νὰ διστάζῃ ν' ἀφήσῃ αὐτὸν τὸν τόπον, εἶπεν ἡ Λουκία· πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν ἔχῃ ὀφθαλμοὺς καὶ ψυχὴν καλλιτέχνου. Ποῦ ἀλλοῦ θὰ εὕρισκε τοιαύτην φύσιν;

Καὶ τὸ βλέμμα της ἐφώτιζεν ἐνδόμυχος ἐνθουσιασμός. Ὁ Ἀντώνιος παρετήρει αὐτήν, καὶ ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ, ἠρκέσθη λέγων:

— Τὸ ὕπαιθρον σᾶς ὠφέλησε πολύ. Φαίνεσθε πολὺ πλέον. . . ζωηρὰ παρὰ τὸ πρωί.

— Ἀλήθεια; Πραγματικῶς αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου τόσον καλά, τόσον εὐτυχῆ! καὶ λέγουν, ἠξεύρετε, ὅτι ἡ εὐτυχία ὠφελεῖ φοβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν.

Ὁ Ἀντώνιος προσήλωσε τοὺς μελανοὺς του ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὰ γλαυκὰ ὄμματα τῆς Λουκίας, καὶ οὐδὲν εἶπε. Τὸ βλέμμα αὐτὸ καὶ ἡ σιωπή τοῦ ἰατροῦ ἐστενοχώρησαν τὴν νεάνιδα, καὶ χωρὶς ἀκριβῶς νὰ γνωρίζῃ διατί, ἐνόμισεν ὅτι ὤφειλε νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους της, ἐνῷ ὁ Ἀντώνιος βεβαίως τὴν ἀπήλλασσε πάσης ἐξηγήσεως.

— Ὁ ἀδελφός μου εἶπε, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὶν παρέλθουν τέσσαρες μῆνες· ὁ πατέρας λοιπὸν δὲν θὰ τυραννῆται πλέον διὰ τὴν ἀναγκαστικήν μας ἐδῶ διαμονήν· κ' ἔπειτα εἶμαι τόσον εὐχαριστημένη ὅτι ἀπέκτησεν ἄλογον, καὶ τόσον χαίρω ὅτι ἠμπορῶ νὰ κάθημαι ἐδῶ εἰς αὐτὸν τὸν ἐξώστην καὶ ν' ἀπολαμβάνω αὐτὴν τὴν ὡραίαν θέαν! Δὲν ἔχω λόγον νὰ εἶμαι εὐτυχής;

— Βεβαίως, βεβαίως! εἶπεν ὁ ἰατρὸς, σοβαρὸς γενόμενος καὶ θωπεύων τὸν πώγωνά του.

Τίνα λόγον εὐτυχίας ἐνόμισεν ἄρα γε ὅτι παρέλιπε ν' ἀναφέρῃ ἡ Λουκία;

Ἐπῆλθε βραχεῖά τις παῦσις, καθ' ἣν καὶ ἰατρὸς καὶ πελάτις εὑρέθησαν ἐπίσης ἀμήχανοι κ' ἐστενοχωρημένοι.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ ἰταλὸς ἐγειρόμενος, δὲν εἶδα τὸ ἰχνογράφημά σας· ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ τὸ δείξετε;

— Εἶνε ἄθλιον, εἶπεν ἡ Λουκία, ἐρυθριῶσα ὀλίγον. Δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω τίποτε. Ἐντρέπομαι καὶ ἀπελπίσθην.

— Συμπεραίνω διατί, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος· ἐλάβετε ὡς ἀντικείμενον ἔκτασιν μεγάλην. Βλέπετε ἐκεῖνον τὸν κρημνισμένον πύργον, τὸν ὁποῖον σκιάζουν φοίνικες, ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας; Δοκιμάσατε πρῶτον αὐτόν, ἤ, ἂν θέλετε, αὐτὸν ἐκεῖ τὸν τοῖχον, ὅστις εἶν' ἐνδυμένος μὲ κληματίτιδα, καὶ κάμνει τόσον ὡραῖαν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βαθὺ κυανοῦν χρῶμα τῆς θαλάσσης. Μὴ ἀσχολεῖσθε εἰς πολλὰ συγχρόνως ἀντικείμενα, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι πολὺ ταχέως θὰ κατορθώσετε νὰ σκιαγραφῆτε καὶ τὰ πλησιέστερα καὶ τὰ ἀπώτερα. Μὴν ἔχετε ὅμως μεγάλην φιλοδοξίαν.

— «Φιλοδοξίαν τολμηράν, ἥτις θέλει νὰ πετάξῃ πολὺ ὑψηλὰ καὶ πίπτει κατὰ γῆς», εἶπε γελῶσα ἡ Λουκία.

— Εἶνε τοῦ Σακεσπήρου αὐτὸ τὸ ῥητὸν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Νομίζω, ὅτι ὅλοι οἱ Ἄγγλοι γνωρίζουν τὸν Σακεσπῆρόν των ἀπ' ἔξω. Δὲν ἀπαντήσα συμπατριώτην σας, ὅστις, ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ἦτο, νὰ μὴν εἶχε πρόχειρον πάντοτε ἕνα στίχον τοῦ Σακεσπήρου. Τί ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἦτο αὐτὸς, ὅστις ἠδυνήθη διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του νὰ δώσῃ σῶμα, «κατοικίαν καὶ ὄνομα εἰς τὰ αἰσθήματα ἔθνους ὁλοκλήρου!»

— Καὶ αὐτὸ τοῦ Σακεσπήρου εἶνε, ἐφώνησεν ἡ Λουκία. Σᾶς εἶνε, βλέπω, οἰκεῖος, ὡς καὶ οἱ ποιηταί σας.

— Ἀλλ' ὁ Σακεσπῆρος εἶνε ἀπὸ τοὺς ποιητάς μου, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ὁ Σακεσπῆρος, βλέπετε, δὲν εἶνε ποιητὴς ἑνὸς αἰῶνος ἢ ἑνὸς μόνου τόπου· εἶνε ὁ ποιητὴς τῆς ἀνθρωπότητος. Ὡς ὁ ἥλιος, χύνει τὸ φῶς του καὶ τὴν θερμότητά του εἰς ὅλον τὸν κόσμον τῆς διανοίας. — Ἠξεύρετε νὰ ζωγραφίζετε πρόσωπα; ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἰατρὸς καὶ δεικνύων τὴν παραλίαν. Τί εὔμορφον ὁμιλον θ' ἀπετέλουν οἱ ἁλιεῖς ἐκεῖνοι μὲ τὴν γυναῖκα αὐτὴν, ἥτις σταματᾷ τὸν ὄνον της, διὰ νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ!

— Ναί, ἀλλὰ δυστυχῶς, δὲν ἠξεύρω διόλου νὰ ζωγραφίζω πρόσωπα, εἶπεν ἡ Λουκία ἀπηλπισμένη.

— Ἀδιάφορον, ἠμπορεῖτε νὰ μάθετε. Οἱ τύποι εἶνε τόσον γραφικοὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὥστε εἶνε σχεδὸν ὑποχρέωσις ἡ ἀπεικόνισίς των.

— Ναί, ἀλλὰ χρειάζεται δι' αὐτὸ ἰδιαιτέρα τέχνη. Ἐγὼ δὲν φαντάζομαι κἂν πόθεν πρέπει ν' ἀρχίσῃ τις, ἀπὸ τὸν πῖλον ἢ ἀπὸ τὰ ὑποδήματα. Ποῖος θὰ μοῦ διδάξῃ ἐδῶ αὐτὰ τὰ πράγματα.

— Ἂν πραγματικῶς ἐπιθυμεῖτε διδάσκαλον, ἐγὼ σᾶς εὑρίσκω.

— Ἀληθεια; τὸ ἐπιθυμῶ πολύ.

— Αὔριον λοιπὸν σᾶς τὸν φέρω. Μοῦ εἴπατε πολλάκις, ὅτι θὰ εἴχετε ἐπιθυμίαν νὰ ἀναγνώσητε τὸν Δάντην μὲ ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ σᾶς τὸν ἐξηγῇ καὶ νὰ τὸν σχολιάζῃ. Ἂν ἔχετε πάντοτε τὴν αὐτὴν διάθεσιν, γνωρίζω τινὰ ὅστις θὰ ἦτο καταλληλότατος.

— Σεῖς ἔχετε τὸ μυστήριον νὰ εὑρίσκετε πάντοτε ὅ,τι χρειάζομαι καὶ ὅ,τι ἐπιθυμῶ, εἶπεν ἡ Λουκία, στρέφουσα πρὸς αὐτὸν εὐγνώμονα τὰ βλέμματά της.

— Τόσον καρτερικῶς ὑπετάχθητε εἰς τὰς αὐστηράς μου διαταγὰς, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ὥστε αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν, τόρα ὅτε δύνασθε νὰ ἐγερθῆτε τῆς κλίνης, νὰ φροντίσω διὰ σᾶς ὅλα τὰ περίχωρα. Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι ἔχομεν καὶ ἡμεῖς πολὺ περισσότερα παρ' ὅσα δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ἐκ πρώτης ὄψεως. Εἰς ὅλας τὰς κλάσεις ὑπάρχει φυσική τις καλλαισθησία καὶ εὐμάθεια παράδοξος. Τοιουτοτρόπως, παραδείγματος χάριν, ἔχομεν σύλλογον μουσικῶν ἀρκετὰ ἱκανῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἵτινες ἔμαθον ὅλοι τὴν μουσικὴν μόνοι των, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ παίζων τὸ ἁρμόνιον τῆς ἐκκλησίας μας, ὅστις εἶνε ἀληθὴς καλλιτέχνης.

— Περίεργον, εἶπεν ἡ Λουκία. Εἶνε καὶ τὰ ἠθικὰ προτερήματα τόσον κοινὰ ὅσον τὰ καλλιτεχνικά;

— Δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ χωρὶς ὑπερβολὴν, ὅτι οἱ χωρικοί μας ἔχουν πολλά· εἶνε ἐγκρατεῖς, ἀνεξάρτητοι, ἀφωσιωμένοι καὶ πρῶοι. Ὁπάκις φιλονεικοῦν, σπανίως τελειώνουν εἰς ξυλοκοπήματα. Φαίνεσθε νὰ δυσπιστῆτε;

Ἡ Λουκία ἠρυθρίασε, διότι ἠσθάνθη ὅτι τὰ παρὰ τοῦ Ἀντωνίου λεγόμενα περὶ τοῦ ἰταλικοῦ χαρακτῆρος ἦσαν ἀκριβῶς τὰ ἐναντία πρὸς ὅσα ἐκείνη εἶχεν ἀκούσει πάντοτε.

— Ἀφήσατε κατὰ μέρος τὰς προλήψεις, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ἢ μᾶλλον ἐνθυμηθῆτέ τας ὅλας, καὶ παραβάλλετε τὰς μαρτυρίας τῶν

λεγομένων πρὸς τὰς ἰδίας ὑμῶν παρατηρήσεις. Τὰ πράγματα εἶνε ἀδυσώπητα, μὶς Δάβεν, καὶ ἡ παρατήρησις τῶν πραγμάτων θὰ σᾶς δείξῃ, ὅτι εἰς τὸν τόπον μας σπανίως εὑρίσκονται γυναῖκες ἢ νεάνιδες, φέρουσαι δείγματα τῆς κτηνωδίας τῶν συζύγων ἢ τῶν πατέρων των· ὅτι ἡ μέθη εἶνε σπανιωτάτη, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐπίσης· ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπαρχίαι ὁλόκληροι, κ' ἐξ αὐτῶν μία εἶνε καὶ τὸ Σὰν-Ῥέμο, εἰς τὰς ὁποίας πρὸ ἀνεπιμνημονεύτων χρόνων δὲν διεπράχθη φόνος. Ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία εἶνε τόσον διηρημένη, ὥστε τὰ δύο ἄκρα, μέγιστος πλοῦτος καὶ μεγίστη πτωχεία, εἶνε σχεδὸν ἄγνωστα, ὅπως ἄγνωστοι εὐτυχῶς εἶνε καὶ αἱ συνέπειαί των, μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ ἐπαιτεία. Δὲν ὁμιλῶ, ἐννοεῖται, περὶ τῶν μεγάλων πόλεων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐξοχικῶν διαμερισμάτων, ὅπου ἕκαστος ἔχει τὸν ἀγρόν του καὶ τὸν καλλιεργεῖ ὅπως δύναται. Ὁ μικρὸς ἰδιοκτήτης, ὅστις ἔχει καιρὸν περισσεύοντα, μισθώνει τὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τὸν πλούσιον γείτονά του, ἀλλ' οὐτ' ἐκεῖνος νομίζει ὅτι ταπεινοῦται διὰ τοῦτο, οὔτε αὐτὸς θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀνώτερον ἐκείνου τὸν ὁποῖον πληρώνει.

— Ἀλλὰ σεῖς περιγράφετε σωστὸν παράδεισον, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Εἴθε νὰ ἦτο ἀληθὲς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος σείων τὴν κεφαλήν του· ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἔχει καὶ τὰ σκοτεινά της μέρη. Ἡ ὁλεθρία ἐπίδρασις τοῦ δεσποτισμοῦ εἶν' ἐπαισθητὴ κ' ἐδῶ καθὼς καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν. Ἡ βαθεῖα ἀμάθεια τοῦ λαοῦ, ἡ λατρεία τοῦ νεκροῦ γράμματος, τὴν ὁποίαν διδάσκουν οἱ ἱερεῖς των, ἡ συνήθεια ν' ἀποσιωπῶνται τ' ἀδικήματα ὅσων δὲν ἐλπίζεται ἡ διόρθωσις, ὅλα ταῦτα δηλητηριάζουσι τὸν λαὸν καὶ ἐμποδίζουσι τὴν ἠθικήν του ἀνάπτυξιν. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν θὰ φάγουν κρέας τὴν παρασκευὴν, οὐδὲ θὰ λείψουν τὴν ἑορτὴν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ δὲν θὰ αἰσθανθοῦν ὅμως τύψιν συνειδήσεως νὰ κλέψουν τοῦ αὐθέντου των μίαν καὶ δύο ὥρας ἐργασίας, ἢ νὰ εἴπουν ψεύματα, διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐλάττωσιν τοῦ ἐνοικίου των.

— Αὐτὸ εἶνε κακὸν, εἶπεν ἡ Λουκία. Καὶ τὰ γνωρίζουν ὅλ' αὐτὰ οἱ ἱερεῖς, χωρὶς νὰ προσπαθοῦν νὰ τὰ ἐμποδίσουν;

— Δὲν ἐξασκοῦν δυστυχῶς τὴν δύναμίν των ὅσον ἀπαιτεῖ τὸ κακόν. Φοβοῦνται μὴ χάσουν τὴν ἐπιῤῥοήν των, ἂν φανῶσιν αὐστηροὶ πρὸς τὸ ποίμνιόν των. Φαίνεται ὡς νὰ ὑπάρχῃ σιωπηλή τις συμφωνία μεταξὺ λαοῦ καὶ ἱερέων. Ἐκεῖνος ἐνδίδει ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν, καὶ αὐτοὶ ἐνδίδουν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν. Τοιουτοτρόπως τὸ γράμμα φονεύει τὸ πνεῦμα. Ἀρκεῖ νὰ γεμίζουν αἱ ἐκκλησίαι, νὰ πολιορκῶνται τὰ ἐξομολογητήρια, νὰ συῤῥέουν τὰ ἐλέη καὶ αἱ προσφοραί, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες μας εἶνε εὐχαριστημένοι· ἀδιάφορον εἶνε δι' αὐτοὺς ἂν ἡ ἠθικότης μένει στάσιμος, ἢ ὀπισθοδρομεῖ μάλιστα. Ὁ ἐφημέριός μας, ὅστις ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις εἶνε ὅ,τι ὁ ἰδικός σας vicar, κηρύττει τακτικῶς ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ὅτι τὸ ψεῦδος εἶνε ἁμαρτία, ὅτι ὁ ἐργάτης πρέπει νὰ ἐργάζεται ὅσον πληρώνεται· ἀλλ' ὁ λόγος του δὲν φέρει κανὲν ἀποτέλεσμα, διότι οἱ ἱερεῖς μας δὲν κάμνουσι δυστυχῶς ὅ,τι λέγουσι.

— Αὐτὰ εἶνε λυπηρὰ ἀληθῶς, εἶπε μετὰ στεναγμοῦ ἡ Λουκία. Καὶ σεῖς, πῶς τὰ ἔχετε μὲ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὡς τοὺς ὀνομάζετε;

— Ὄχι περίφημα. Δὲν μὲ ἀγαποῦν ἰδιαζόντως, ἰδίως ὁ ἐφημέριός μου, ὅστις δὲν μοῦ συγχωρεῖ ὅτι ἀρνοῦμαι τακτικῶς κατ' ἔτος τὸ δελτίον, τὸ ὁποῖον μοῦ στέλλει τὸ Πάσχα.

— Τί δελτίον;

— Εἶνε ἓν εἶδος καταπιέσεως πολὺ δυσάρεσον. Τὸ Πάσχα συνειθίζουν οἱ ἐφημέριοι νὰ στέλλωσιν εἰς ὅλους των τοὺς ἐνορίτας ἓν μικρὸν δελτίον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν *ἄδειαν μεταλήψεως*, καὶ ἀπαιτοῦν νὰ τὸ ἀφίνουν ἔπειτα ὅσοι μεταλαμβάνουν εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἐξετέλεσαν τὸ μυστήριον. Ἡ διεκτύπωσις αὕτη εἶνε, καθὼς βλέπετε, πολὺ ταπεινωτική· εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον τοιαύτη φαίνεται. Μολονότι καμμίαν δὲν ἔχω δυσκολίαν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν μου καθηκόντων, ἔχω ὅμως τὴν ἀξίωσιν νὰ τὸ πράττω ἐλευθέρως ὡς ἄνθρ ἔχων κρίσιν καὶ ὄχι ὡς παιδίον. Δι' αὐτὸ ἐπιστρέφω πάντοτε εἰς τὸν ἐφημέριόν μου τὸ δελτίον του.

— Καὶ ὁ ἐφημέριος εἶνε θυμωμένος μαζύ σας; εἶπε μετά τινος σοβαρότητος ἡ Λουκία.

— Μάλιστα· ἀλλὰ τὸ κρύπτει. Καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σεβάσμιοί του συνάδελφοι μὲ νομίζουν ἀρκετὰ καλὸν ἰατρὸν, καλλίτερον τοὐλάχιστον παρ' ὅ,τι δύνανται νὰ εὕρουν εἰς τὰ περίχωρα τῆς Βορδιγέρας. Ἐκτὸς δὲ τούτου τοὺς καθιστᾷ εὐγενεῖς πρὸς ἐμὲ ἡ κοινὴ γνώμη, ἥτις μοῦ εἶνε λίαν εὐνοϊκή. Ἔπειτα καὶ αὐτό μου τὸ γένειον ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Πασᾶς τοῦ Σὰν-Ῥέμο μ' εὐνοεῖ.

— Πῶς αὐτό;

— Παράδοξον θὰ σᾶς φανῇ, μὶς Δάβεν, ἀλλ' εἶνε ὅμως ἀληθὲς, ὅτι ἐν τῶν αὐστηροτάτων καθηκόντων καὶ μία συγχρόνως τῶν καλλιτέρων διασκεδάσεων τῶν διοικητῶν μας, εἶνε νὰ μὴ ὑποφέρωσιν πέριξ των ἀξύριστον γένειον. Ἐγὼ δὲ μόνος, ὡς βλέπετε, τὸ ἔσωσα εἰς ὅλην τὴν Ῥιβιέραν. Τὸ ἀληθὲς εἶνε, ὅτι, ὅταν ἦλθα εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο, εἶχα τόσην πολλὴν ἐργασίαν, ὥστε κατὰ γράμμα δὲν εἶχα καιρὸν νὰ ξυρισθῶ. Αὐτὸν μόνον τὸν λόγον ἔδωκα τῆς παρακοῆς μου εἰς τὸν διοικητήν μας, ὅστις τὸν ἐδέχθη, καὶ κατ' ὀλίγον, χάρις εἰς τὴν συνήθειαν, τὸ γένειόν μου κατήντησε ἀνεκτόν.

— Φαίνεται ν' ἀγαπᾶτε πολὺ τὰ γένειά σας, παρατήρησεν ἡ μὶς Δάβεν, μειδιῶσα πρὸς τὴν σοβαρότητα, μεθ' ἧς ἐλάλει περὶ τοῦ πράγματος ὁ Ἀντώνιος.

— Ὁμολογῶ ὅτι τὰ θέλω, ἀπήντησε μειδιῶν καὶ αὐτός. Ἐκτὸς ὅτι εἶνε οἰκονομία καιροῦ,

νομίζω ὅτι, ἀφοῦ ἡ φύσις, ἥτις δὲν κάμνει τίποτε ἀσκόπως, ἔδωκε τὰ γένεια εἰς τὸν ἄνδρα, εὐεώρησεν ὅτι τὰ γένεια εἶνε στολισμός του ἢ τοὐλάχιστον χρήσιμον πρᾶγμα. Ἔπειτα μὲ φαίνεται ὅτι οἱ ἄνδρες ἐν γένει, καὶ ἰδίως οἱ μελαγχροινοὶ Ἰταλοί, φαίνονται καλλίτεροι μὲ γένεια παρὰ ξυρισμένοι. Γελᾶτε; Εἰπέτε ὅμως, σᾶς παρακαλῶ, τί προτιμᾶτε; μίαν τῶν γενειοφόρων κεφαλῶν τοῦ Βὰν Δὺκ ἢ τὴν σημερινὴν εἰκόνα ἀνδρὸς ξυρισμένου; Μὲ φαίνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει σύγκρισις.

— Ἀληθῶς, εἶπεν ἡ Λουκία ἐρυθριῶσα καὶ πως διστάζουσα, διότι ἐνθυμήθη ὅ,τι εἶχε παρατηρήσει αὐτὴ ἡ ἰδία εἰς τὸν πατέρα της, ὅτε τὸ πρῶτον εἶδε τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον. Ἀληθῶς, ἀλλὰ πρέπει οἱ ζωντανοὶ ἄνδρες νὰ ὁμοιάζουν μὲ τὰς εἰκόνας τοῦ Βὰν-Δύκ.

— Μὴ ἐπιφυλάξεις! ἀνεφώνησεν ὁ Ἰταλὸς, διότι θὰ ὑποθέσω ὅτι συμμερίζεσθε τὴν πρόληψιν, ἥτις ἐπικρατεῖ, ὡς λέγουν, ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τοῦ γενείου.

— Διόλου δὲν τὴν συμμερίζομαι· ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄγγλοι μισοῦν τὰ γένεια.

— Τότε ἀς ξυρίζωνται, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· περὶ ὀρέξεων δὲν εἶνε δυνατὴ συζήτησις.

— Μὲ ὑπεσχέθητε ἄλλοτε, νὰ μὲ εἰπῆτε τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς εὐνοεῖ ὁ διοικητής. Εἰπέτε μου τώρα, σᾶς παρακαλῶ· ἡ διοίκησίς του ἐκτείνεται εἰς ὅλην τὴν Ἠριβιέραν;

— Διόλου. Ἑκάστη ἐπαρχία ἔχει κ' ἕνα ὅμοιον μαργαρίτην.

— Καὶ διατί σᾶς εὐνοεῖ αὐτὸς ὁ κύριος;

— Ἔχει μίαν ἰδέαν, καὶ ἀρκετὰ ἀνόητον. Σᾶς εἶπα πολλάκις, ὅτι ὅταν ἦλθα εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο, ἡ χολέρα ἔκαμνε Ὀραῦσιν. Εὗρῆκα τότε τὸν διοικητὴν περίφοβον, καὶ βασανιζόμενον ἀπὸ τὴν σαθερὰν ἰδέαν ὅτι ἤθελε προσβληθῆ. Ἐνόησα δὲ, ὅτι ἔπρεπε νὰ δώσω ἀντιπερισπασμὸν τινὰ εἰς τὴν φαντασίαν του· τοῦ ἔδωκα λοιπὸν μίαν μικρὰν φιάλην μὲ ξεῖδι καὶ ὀλίγην κάμφορον, τοῦ παρήγγειλα νὰ τὴν μυρίζεται πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι ἦτον ἀλάνθαστον ἀντίδοτον τῆς χολέρας· τὸ πιστεύει καὶ σήμερον ἀκόμη, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς γελῶν ἐκ μέσης καρδίας. Ἡ φιάλη εἶνε πλέον κενὴ, καὶ ἂν ἀναφανῇ ἡ χολέρα, εἰς ἐμὲ πάλιν εἶνε ἀναγκασμένος ν' ἀποταθῇ διὰ νὰ τὴν γεμίσω. Δι' αὐτὸ εἶνε τόσον εὐγενὴς καὶ πρὸς ἐμὲ, καὶ . . . πρὸς τὸ γενειόν μου.

Ἡ Λουκία ἐξεκαρδίσθη γελῶσα, καὶ ὁ ἰατρὸς ἐγέλασεν ἐπίσης μέχρι δακρύων.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρεγοροβίου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 341.

Παιδία καὶ γυναῖκες προέπεμψαν ἡμᾶς εἰς *Βενίτσες*. Ἡ λαμπρὰ ὁδὸς ἄγει βουστροφηδὸν διὰ ἐλαιώνων μέχρι τῆς κάτω ἀκτῆς, δάση μύρτων πυκνὰ, μαστίχη καὶ χαμαικέρασα περιστοιχίζουσιν αὐτήν· τοὺς ἐπικρεμαμένους τερπνοὺς κρημνοὺς τὸ ἔαρ ἐκάλυψε δι' ἐρυθρῶν ὀρχιδοειδῶν καὶ κιτρονοχρύσου χαμαιμήλου. Πολύκια προβάτων ἔβοσκον τῇδε κακεῖσε. Εἶναι σκηνογραφία ἀνταξία τῶν εἰδυλλίων τοῦ Λόγγου καὶ τοῦ Θεοκρίτου. Τὸ βλέμμα περιβάλλει ἤδη ἔκτασιν εὐρεῖαν· ἀφικόμεθα εἰς τὴν παράλιον κώμην Βενίτσες, ἐν ἡδυτάτῃ ἀπομονώσει κειμένην, ἐν μέσῳ πορτοκαλεώνων, ἀπέναντι τῆς ἠπειρωτικῆς Γουμενίτσας, ὅπου ποτὲ εἶχε συνέλθει ὁ στόλος τοῦ Δὸν Ζουὰν τῆς Αὐστρίας. Δύο ἢ τρεῖς λέμβοι παρὰ τὴν ἀκτὴν· ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῶν οἰκιῶν, σιωπηλοὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀτενίζοντες. Ἐζητήσαμεν πανδοχεῖον· ἀνήρ τις κατελθὼν ἐτοποθέτησεν ἐν τῷ κήπῳ τράπεζαν, καὶ οὕτως ἐδειπνήσαμεν ὑπὸ τὰς πορτοκαλλέας παρὰ τὸν βόμβον τῶν μελισσῶν, ῥοφῶντες γλυκὺν αἴθοπα οἶνον καὶ τρώγοντες σὺν ἀρίστῳ ἄρτῳ βενετσιωτικὰ πορτοκάλλια, τηλεκλυτὰ ὡς γνωστόν. Ἕνα μόνον μικρὸν κλάδον προσέφερεν ἡμῖν ὁ πανδοχεὺς, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ ἓξ τοιοῦτοι ὡραῖοι χρυσοῖ καρποὶ πυκνοὶ ἐκρέμαντο. Προχωρήσαντες ἀφικόμεθα εἰς ἅγ. Νικόλαον· ἐλαιόδενδρα εὕρομεν ἐνταῦθα μέχρις αὐτῆς τῆς θαλάσσης, ἧς τὰ κύματα λούουσι τοὺς πόδας αὐτῶν. Μετὰ ἡμισείας ὥρας ταιαύτην θυμοτερπῆ ὁδοιπορίαν, ἀπόκρημνος πέτρα ἀπέκρυψε τῆς θέας ἡμῶν τὴν ἀμμώδη παραλίαν. Προβάντες μεταξὺ ἀγρίων μύρτων καὶ μαστίχης ἀπεπλανήθημεν εἰς τοὺς ἀμπελῶνας, μέχρις οὗ ἀνελάβομεν πάλιν τὴν διὰ τοῦ δάσους ὁδὸν, ἥτις παραλλήλως τῇ θαλάσσῃ φέρει πρὸς τὰ κάτω· οὕτω κατήλθομεν εἰς ἅγ. Νικόλαον, ὅπως ἐνταῦθα ἀποπερατωθῶμεν εἰς τὴν Μονὴν, ἣν ἐπεσκέφθημεν τὴν Μ. Παρασκευήν. Ἡ σήμερον ἦτο δευτέρα τοῦ Πάσχα, καθ' ἣν πανήγυρις ἤγετο ἐπὶ τοῦ Ποντικονησίου· διότι ἡ Παναγία τοῦ *Βηρᾶ* εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴ νησίδιον· πλῆθη ἀνθρώπων ἐκάλυπτον αὐτὸ καὶ λέμβοι πολλαὶ περιέπλεον· ἡ Παναγία εἶχεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐπιβιβασθῆ εἰς τὸ πυτροπισμένον πλοῖον, ἐν ᾧ ἵστατο ἀνὴρ λαβροφόρος· ἕτερος ἔφερε τὴν εἰκόνα, κύκλῳ δὲ ἐκάθηντο ἱερεῖς. Πλοιάρια προέπεμπον αὐτήν. Οὕτω κωπηλατοῦντες ἔρθασαν εἰς ἅγ. Νικόλαον ἐν τῷ μέσῳ ἐκπυροκροτήσεων· ἐκεῖ ἡ λιτανεία ἐτέθη εἰς τάξιν, προυχώρησε πανηγυρικῶς παραλλήλως τῇ ἀκτῇ, τῶν λαβάρων κυματιζομένων, καὶ οὕτως ἡ Παναγία ἐπανήχθη εἰς Βηρόν. Εἴδομεν τὸ λαμπρὸν τοῦτο θέαμα ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς μοναχῆς Ἀναστασίας, ἥτις ἐπίσης ἐθεᾶτο εὐλαβῶς, εἰς ἑκάστην ἐκπυροκρότησιν σταυροκοπουμένη καὶ τύπτουσα τὸ στῆθος.

Τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς πόλεως Κερκύρας δὲν εἶναι τόσῳ πλούσιον περὶ τὴν ποικιλίαν τῶν σχημάτων τῶν ἀκτῶν, ὡς τὸ νοτιανατολικόν· κέκτηται ὅμως ἰδίας καλλονάς. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἐν πρώτοις ὁ μέγας λιμὴν, οὗ δεσπόζει ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὸ νέον φρούριον, ἀμβλεῖα βραχώδης ἄκρα, ἧς αἱ ἐπάλξεις τανῦν εἰσὶν ἄχρηστοι, κλεῖει δὲ αὐτὸν νῆσος ἐπίπεδος, ἐν τῇ ἀρχαιότητι Πτυχία, ἐπὶ δὲ τῶν ἑνετῶν Βίδο κληθεῖσα, ἀπό τινος φεουδούχου κυρίου Guido Malipieri. Οἱ Γάλλοι κατέστρεψαν τοὺς ἐλαιῶνας αὐτῆς, ὅπως ἐγείρωσι φρούρια, ἅτινα πάλιν οἱ Ἄγγλοι κατηδάφισαν· τὰ ἔρημα ἐρείπια καλύπτουσιν ἔτι τὴν φαλακρὰν αὐτῆς ἐπιφάνειαν. Ὁ Θαυμάσιος λιμὴν, εἷς τῶν ἀρίστων τῆς Ἀνατολῆς, ἀποκαραδοκεῖ νέαν ζωήν· τοῦτο δὲ συμβήσεται, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἀκμάσασα προσλάβῃ τὴν ἀντιπέραν Ἤπειρον καὶ τάμῃ τὸν κορινθιακὸν ἰσθμόν· τότε θὰ ἀνατείλῃ τῇ Κερκύρᾳ νέα ἐποχή, τότε ἀποβήσεται, ὡς ἡ Κόρκυρα, ἡ βασίλισσα τοῦ Ἰονίου πελάγους. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης κεῖνται τὰ προάστεια ἀγ. Ῥόκου καὶ Μανδουκίου, πρὸς ἃ μεταβαίνει τις ἢ διὰ τῆς παραλλήλου τῇ ἀκτῇ ὁδοῦ ἢ διὰ τῆς Β. Πύλης, τῆς ἀγούσης εἰς τὸ ἐσώτερον τῆς χώρας. Ἡ Κέρκυρα εἶχέ ποτε τέσσαρας Πύλας, ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰ τέσσαρα μέρη, εἰς ἃ διήρητο ὑπὸ τῶν Ἀνδηγαυῶν ἡ νῆσος. Μέσην μετὰ τῆς πρωτευούσης, Ῥῦρον μετὰ τοῦ Ἀγγελοκάστρου, Ὄρος μετὰ τῆς Κασσώπης καὶ Λευκίμνην. Αἱ πύλαι τῆς πόλεως κατέπεσον μετὰ τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων, διασωθείσης τῆς βασιλικῆς Πύλης, ἐφ' ἧς βλέπει τις εἰσέτι τὰ σήματα τῆς Ἐνετίας.

Παρὰ τὸν ἅγ. Ῥόκον ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον διακρίνει τὴν μονὴν τῆς Πλατυτέρας, οἰκοδομὴν μικρὰν καὶ πολύτιμον κόσμον περικλείουσαν παραδόξως, τὸν τάφον τοῦ Καποδιστρίου. Πρὸ μικροῦ εὑρισκόμην ἐν Ναυπλίῳ πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου ὁ δυστυχὴς πρῶτος τῆς Ἑλλάδος κυβερνήτης ἐδολοφονήθη· τώρα δὲ θεωρῶ μετὰ συγκινήσεως τὸ μνῆμα αὐτοῦ. Φαιὸς λίθος τὸν καλύπτει, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιγραφὴν φέρει ἢ «Ἰ. Καποδίστρια, κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος». Ὁ τίτλος ἀρκεῖ νὰ τὸν ἀπαθανατίσῃ. Ἡ ὑπολειπομένη πλήρης κρίσις τῆς ἱστορίας περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου δὲν ὡρίμασεν ἔτι. Ἔχομεν ἐπαινετικὰ περὶ αὐτοῦ συγγράμματα τῶν ὁπαδῶν του καὶ τὴν μισητὴν εἰκόνα γερμανοῦ τινος. Μετὰ δικαίου ὁ Warsberg καταδικάζει τὴν ἀπάνθρωπον βιογραφίαν αὐτοῦ, τὴν γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μένδελσον Βαρθόλδυ, εὐφυεστάτου υἱοῦ τοῦ ὀνομαστοῦ μουσικοῦ, καὶ δικαίως ἀντιτάσσει αὐτῇ τὰς κρίσεις τοῦ κόμητος Πρόκες. Ὁ Μένδελσον ἦτο ἀκόμη πολὺ νέος, ὅτε συνέτασσε τὸ σύγγραμμά του· φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς ἰταμῶς κοινούσης νεότητος, ἥτις πολλάκις φαίνεται ἰδιάζουσα λογίοις τισὶ γερμανοῖς ἤδη ἀπὸ τῶν πρωτοτείων αὐτῶν τῶν φιλολογικῶν. Τίς δύναται νὰ φαντασθῇ, ὅτι ὁ Καποδίστριας, ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἄμεμπτος, μέτριος, ἁπλοῦς, ἐν πόνοις ἀκάματος, ἀποκεχωρισμένος οἶος ἦτον, οὐδὲν ἄλλο εἶχε κατὰ νοῦν ἢ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν Ῥωσσίαν; Ἀπεπλανήθη καὶ ἀπέτυχεν ἐν τῷ προβλήματι, νὰ τακτοποιήσῃ τὸ χάος· τὴν πατρίδα του ὅμως βεβαίως ἠγάπησεν, ὡς ὁ Πασχάλης Ῥοῦλι τὴν ἰδίαν. Δὲν εἶναι εὐάρεστον τὸ συναίσθημα, ὑφ' οὗ καταλαμβάνεται τις παρὰ τὸν τάφον του· εἶναι δυσάρεστον. Ἡ δόξα αὐτοῦ ἠμαυρώθη ὑπὸ ἀμφιβολιῶν, τὸ δὲ ἔργον του ἐπικράνθη ὑπὸ τῆς κατάρας τῆς διπλωματίας. Πόσῳ εὐτυχέστερον ἀνεπτύχθη τὸ μικρὸν Βέλγιον ὑπὸ ξένην δυναστείαν! Πόσον ἐπίζηλος ἦτο ὁ Καβοὺρ καὶ ἡ Ἰταλία! Καὶ αὐτὸ τὸ πρόβλημα τῆς Ῥώμης, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἄλυτον, ἐπελύθη τῇ συναινέσει τῆς Εὐρώπης. Ὅτι ἦτο ἡ Ῥώμη τῇ Ἰταλίᾳ, τοῦτο εἶναι τὸ Βυζάντιον τῇ Ἑλλάδι. Ἡ φιλική ἑταιρία συνηδύνθη ἐμφύτως, καὶ ὀρθῶς ἐκεῖ διεῖδε τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὸ βυζαντινὸν πρόβλημα εἶναι φοβερὸν εὐρωπαϊκὸν καὶ σλαυϊκὸν πρόβλημα, δι' οὗ ἡ Ἑλλὰς καταστρέφεται. Ἡ φυσικὴ μητρόπολις μιᾶς Ἑλλάδος, ἱκανὴς νὰ βιώσῃ, εἶναι μόνη ἡ Κωνσταντινούπολις· αἱ Ἀθῆναι εἰσὶν *Ἱερὸν Ἴλιον* μόνον, ἀρχαιολογικὴ ἰδέα καὶ ἐθνικὴ πρόφασις ἐν τῇ ἀνάγκῃ.

Φαίνεται σχεδὸν εἰρωνεία, ἂν ἀμέσως μετὰ τὸν τάφον τοῦ Καποδιστρίου μεταβῶ εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἰουδαίων· ἀλλὰ κεῖται πλησιέστατα ἐπὶ μεγάλου περιτειχισμένου λόφου ὑπὸ τὸ φρούριον Ἀβραάμ. Ἐν κόλποις Ἀβραὰμ λοιπὸν ἀναπαύονται πράγματι ἐνταῦθα οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου εἰσὶν εὐτυχέστεροι, ἢ ἐν Κερκύρᾳ. Κυπάρισσοι ὑψοῦνται ἐπὶ τοῦ λόφου· ὑψηλὸς χόρτος, ἀνεμιζόμενος, καλύπτει αὐτὸν, οἱ δὲ λευκοὶ ἐπιτύμβιοι λίθοι εἰσὶν ἐπ' αὐτοῦ κατεσπαρμένοι. *Ἐν τόπῳ χλοερῷ*, ἐν μέσῳ ἀνθέων, φαίνεται ὅτι εὐχαριστοῦνται ν' ἀναπαύωνται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραήλ· διότι καὶ ἐν τῷ Circus Maximus τῆς Ῥώμης τὸ νεκροταφεῖον αὐτῶν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον χόρτῳ πυκνῷ ἐπίσης καλύπτεται.

Ἤμεθα ἐν Μανδουκίῳ, μακρᾷ παρὰ τὴν θάλασσαν προαστείῳ, κατοικουμένῳ ὑπὸ ναυτικῶν. Ἐνταῦθα ἔτυχον ἐγκαρδίου ξενίας οἱ τὸν Ἀλήπασαν φεύγοντες Πάργιοι. Εἴδομεν τὴν σειρὰν τῶν οἰκιῶν, αἵτινες ἐδόθησαν αὐτοῖς εἰς κατοίκησιν. Τὸ Μανδούκιον ἐκτείνεται μέχρι τοῦ λόφου Monte Oliveto, ὅπου εἰσὶν ὠραῖοι κῆποι καὶ ἐξοχικαὶ οἰκίαι. Ἐὰν προχωρήσωμεν, ἐκτυλίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν εὐρεῖα καὶ περικαλλὴς βωπογραφία ξηρᾶς καὶ θαλάσσης· χθαμαλὴ πεδιὰς, ἣν διαβρέχει ὁ *Ποταμός*. Τὸ ὑψηλὸν ὄρος τοῦ Παντοκράτορος ἐπιχαρίτως καὶ θαυμασίως χρησιμεύει ὡς ὅριον· κλίνει πλαγίως ἐπὶ τῆς νήσου, χωρίζον τὸ βόρειον μέρος ἀπὸ τῶν λοιπῶν. Ὁ Παντοκράτωρ θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαία Ἰστώνη, ἐφ' ἧς εἶχεν ὀχυρωθῆ ἡ ἐκδιωχθεῖσα ἀριστοκρατία τῆς Κερκύρας, ἧς τὸ τραγικὸν τέλος ἀφηγεῖται ὁ Θουκυδίδης· ἀλλὰ τὰ αὐτὰ δίκαια ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ὄρους ἔχουσι καὶ οἱ ἅγ. Δέκα.

Ἐν Κερκύρᾳ οὐχ ἧττον ἐκπλήσσεται τις βλέπων ποταμόν, οὗ τὰ ὕδατα εἰσὶ δυσανάλογα πρὸς τὰς φυσικὰς ἀνάγκας τῆς νήσου. Ὁ *Ποταμὸς* εἶναι μετὰ τοῦ ἐν Μεσογγῇ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς νήσου, πλατὺς ὡς ὁ Ἀνιὼ παρὰ τὴν Ῥώμην, ἀλλ' ἧττον ὁρμητικός. Αἰθίνη μονότοξος γέφυρα συνδέει τὰς ἀκτάς, ἔργον τῶν Ἐνετῶν, ἔτει 1787 ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Προνοητοῦ Ἐρρίκου Erizzo, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπιγραφή. Ὁ ποταμὸς βρέει διὰ μέσου θυμοτερπῶν πεδιάδων, ἀνωφερὴς μέχρι τῆς ὁμωνύμου κώμης *Ποταμοῦ*, οὗ τὸ *μέγα* τῆς ἐκκλησίας κωδωνοστάσιον δεσπόζει τοῦ ὅλου μέρους· ὀλίγα δὲ λεπτὰ ἀπωτέρω τῆς γεφύρας χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐνταῦθα εἶχον στρατοπεδεύσῃ οἱ Τοῦρκοι τῷ 1716. Ἐνταῦθα καὶ ὁ «χῶρος ἄριστος κατὰ τὸ στόμα ποταμοῖο καλλιρόοιο», ἐν ᾧ ἐτώθη ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὑπὸ τὴν «δάσκιον ὕλην θάμνοις ἐν πυκνοῖσι καθεῦδε»· εἶτα ἔγρετο ἐκ τῆς σφαιροβολῆς τῶν *ἀμφιπόλων* καὶ ὡς «λέων ὀρεσίτροφος θάμνων ὑπεδύσσατο» καὶ προσηγόρευσε τὴν Ναυσικάαν. Οὐδὲν ἐν Κερκύρᾳ ἐγένετό μοι τηλικαύτης ἡδονῆς πρόξενον, ὅσον τὸ μέρος τοῦτο, ἐν ᾧ διαδραματίζεται ἡ γοητευτικωτάτη ποίησις πάντων τῶν αἰώνων, τὸ ἐπεισόδιον τῆς Ναυσικάας. Ὁ σύντροφος τῶν Ἀχαιῶν ἡρώων, ὁ τῆς Ἀθηνᾶς περιληρμένος, ὁ *πολύπορθος* ἥρως, μεταφέρεται διαμιᾶς ναυαγὸς, φοβερὸς, ἄγριος καὶ γυμνὸς μεταξὺ πλήθους εὐγενῶν παρθένων — ἀπογεγυμνωμένος παντὸς ἡρωϊκοῦ μεγαλείου· ἐν τῷ μόνῳ ἡρωϊσμῷ τῆς φύσεως ἑαυτοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τῆς Ναυσικάας κεῖται ἡ λύσις τῆς φοβερᾶς εἱμαρμένης. Ἡ ὑψηλὴ ἁπλότης τῆς σκηνῆς ταύτης μετὰ τῶν ἀντιθέσεων αὐτῆς εἶναι τὸ κατακόρυφον σημεῖον τῆς ἀφελοῦς τῶν ἀρχαίων ποιήσεως· καὶ ὅμως ὑποφώσκουσιν ἤδη ἐν τῇ Ναυσικάᾳ τὰ ψυχικὰ αἰσθήματα τοῦ νεωτέρου κόσμου. Τρεῖς γυναικεῖαι παραστάσεις τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἵστανται ἐπὶ τῶν φυσιογνωμικῶν τούτων ὁρίων, ἡ Ναυσικάα, ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ἰφιγένεια. Ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Ποταμοῦ ἐπείσθην πόσον ἀπαράδεκτος εἶναι ἡ βολφιανὴ θεωρία περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, τοὐλάχιστον τῆς Ὀδυσσείας. Ἡ ἑνότης τοῦ σχεδίου καὶ ἡ θαυμασία ἀνάπτυξις αὐτοῦ ἀπαιτοῦσι καὶ τὴν ἑνότητα τοῦ ποιητικοῦ πνεύματος· ἀλλ' ὁ μείζων ἀνθρωπισμὸς τῆς Ὀδυσσείας ἀναγκάζει ἡμᾶς ὅπως παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτῆς εἶναι πολὺ πρεσβύτερος τοῦ ἀοιδοῦ τῆς Ἀχιλληΐδος Ἰλιάδος. Αἱ σκηναὶ τοῦ Ποταμοῦ ἀναλογοῦσιν ἀκριβῶς πρὸς τὸ ὁμηρικὸν δρᾶμα διὰ τοῦ ἡρωϊκοῦ αὐτῶν μεγαλείου· καλλίρροος ὁ ποταμὸς διὰ χλοερῶν πεδίων ῥέει πρὸς τὴν θάλασσαν· δάσκιος *ὕλη ἐπὶ τῆς κλιτύος* τοῦ ποταμοῦ καὶ παρὰ τὰ τέρματα τοῦ ὄρους. Οὐδὲν εἶναι ἐνταῦθα λυρικὸν ἢ ῥωμαντικόν, ὡς ἐν τῇ λίμνῃ Χαλκιοπούλου, ἀλλὰ πάντα εἰσὶν εὐρέα, μεγάλα καὶ ἤρεμα, ἡρωϊκὸν ἔπος τῆς φύσεως. Τὴν θαλασσίαν ῥωπογραφίαν, τὴν ὡραιοτέραν πασῶν ὅσας εἶδον ἐν Κερκύρᾳ, ἤθελον νὰ ἴδω ἐζωγραφημένην παρὰ καλλιτέχνου μεγάλων αἰσθημάτων, ὡς ὁ Claude καὶ ὁ Poussin.

Ἑκκαίδεκα μίλια ἀπὸ τῆς γεφύρας καλὴ καὶ ἀμαξιτὸς ὁδὸς ἄγει διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας εἰς Παλαιοκαστρίτσαν, διὰ μέσου πεδίων καὶ λόφων. Τὸ τὴν νῆσον ὅλην διῆκον σύμπλεγμα τῶν ὁδῶν εἶναι τὸ ἄριστον μνημεῖον, ὃ ἐν γνησίῳ ῥωμαϊκῷ πνεύματι ἐγκατέλιπον οἱ Ἄγγλοι· δυστυχῶς εἶδον ὁδούς τινας ἐν μέρει ἐφαρμένας. Ἀντιπαρήλθομεν ἔπαυλίν τινα τῆς οἰκογενείας Καποδιστρίου, καὶ ἐκεῖ που πλησίον εἴδομεν πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν ὡραῖον λιμένα τοῦ *Γοβίου*, ὅπου κατηρειπωμένα κεῖνται τὰ παλαιὰ ἐνετικὰ ναυπηγεῖα· διότι ἐκεῖ ἠτό ποτε ὁ ὅρμος τῶν πολεμικῶν τῆς Ἐνετίας γαλερῶν. Ἐπὶ τῶν πτυχῶν τοῦ Παντοκράτορος φαίνονται αἱ κῶμαι Ὕψος, Κορακιάνα, Σπαρτίλας καὶ Σκηπερό Μετ' οὐ πολὺ δάσος ἐλαιώνων εὔσκιον ὑποδέχεται ἡμᾶς· εἶναι ἀληθῶς δάσος. Οὐδαμοῦ ὅμα χωρίζουσι τὴν ἰδιοκτησίαν ἑκάστου, πλὴν ἐξόχων τινῶν δένδρων, ἅτινα τῇδε κακεῖσε φέρουσι διακριτικόν τι σημεῖον. Πόσοι κληρονόμοι κατέτχον κατὰ σειρὰν τοιαῦτα σεβαστὰ δένδρα; τινὰ αὐτῶν ἀριθμοῦσι πλείονα Ἰουβιλαῖα ἢ τὰ κράτη καὶ αἱ δυνασταῖαι, ἄλλα παρὰ τὴν ἀκτὴν εἶδον ἀπαστραπτούσας τὰς λόγχας τῶν Βυζαντίνων καὶ Νορμανδῶν. Πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ ἐγνώρισα τὴν φυτικὴν τῆς ἐλαίας καλλονήν· ἐνταῦθα αὐξάνει ἐν ὑπαίθρῳ ὅλως ἐλευθέρα μέχρις ὕψους 60 ποδῶν· ὁ κορμὸς διασχίζεται πάντοτε, ἀκόμη ὅτε αἱ ἐλαῖαι εἰσὶ δενδρόλια, εἶτα προσλαμβάνει τὰ παραδοξότερα τῶν σχημάτων, αἱ ῥίζαι συμπλέκονται ὡς λαοκόντειοι ὄφεις καὶ οὕτω τείνουσι πρὸς τὰ ἄνω· συσπειρωτὶς ὀφιοειδὴς, ὑπερμεγέθης πολύπους, περιβάλλων ὡς δράκων τοὺς κλάδους, πορώδης ὡς σπόγγος. Ὁ κορμὸς χωρίζεται εἰς βυζαντιακὰς καὶ γοτθικὰς θύρας καὶ θυρίδας, δι' ὧν ὁρᾶται ἡ κυανῆ θάλασσα· ἐνίοτε δὲ σχηματίζονται οἱονεὶ ἐξώστραι ἐκ τῶν φυλλωμάτων, στηριζόμενοι ἐπὶ στύλων, οἷοι οἱ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ ἁγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ. Ἐλαῖαι καὶ κυπάρισσοι ἐξάρχουσιν ἐν τῷ φυτικῷ τῆς νήσου βασιλείῳ, ὡς ἐν Ἀττικῇ ἡ ἐλαία καὶ ἡ πεύκη. Πολλάκις εἶδον ἀγρίαν οἰκογένειαν κυπαρίσσων ἐν μονήρει τινὶ τόπῳ· παρὰ τὴν γηραιὰν βασιλικὴν μητέρα νεαρὰν ἀγρίαν κυπάρισσον· οὐδὲν προσφιλέστερον τοιούτου νυμφικῶς ἁβροῦ τέκνου κυπαρίσσου. Εὐνόητον τυγχάνει, ὅτι ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τούτων ἐπιζῇ ἔτι ἡ πίστις εἰς τὰς Δρυάδας. Ἡ τῶν ἐλαιῶν καλλιέργεια νῦν εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἢ πρόσθεν, διότι αἱ σχέσεις τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν χωρικῶν ἤδη ἐβελτιώθησαν. Τὰ δένδρα περισκάπτονται ὡς ἐν Ἀττικῇ, ὁ καρπὸς πίπτει ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ συλλέγεται ἀπὸ τοῦ δεκεμβρίου μέχρι τοῦ ἰουνίου.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ἐπειδὴ πολὺς ἀπό τινος γίνεται λόγος περὶ τορπιλλῶν, εὐκαίρως ἐνομίσαμεν νὰ καταχωρίσωμεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» τὸ κατωτέρω ἀρθρίδιον περὶ τῆς τορπίλλης Whitehead, τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ πολεμικῷ ναυτικῷ δεκτῆς γενομένης, ὅπερ ἀπέστειλεν ἡμῖν φίλος τῆς «Ἑστίας» καὶ τοῦ πράγματος εἰδήμων ἀνήρ. Σ. τ. Δ.

ΤΟΡΠΙΛΛΗ WHITEHEAD

Μία ἐκ τῶν εὐφυεστέρων καταστρεπτικῶν ἐφευρέσεων τοῦ παρόντος αἰῶνος εἶναι καὶ ἡ ἐσχάτως ἐπινοηθεῖσα καὶ ἐφαρμοσθεῖσα εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν τορπίλλη Whitehead, ἧς σύντομον περιγραφὴν ἐπιχειροῦμεν νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα.

Τὰς βάσεις τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ νέου τούτου φοβεροῦ ὅπλου, ὅπερ οἱ Ἄγγλοι ἀπεκάλεσαν *θαυμάσιον μηχάνημα, παρεμφερὲς πρὸς θαλάσσιον κῆτος, ἢ λεβιάθαν ὑποβρύχιον ἀνυπολογίστου δυνάμεως*, ἔθηκεν ἀξιωματικός τις τοῦ αὐστριακοῦ ναυτικοῦ, καλούμενος Luppis.

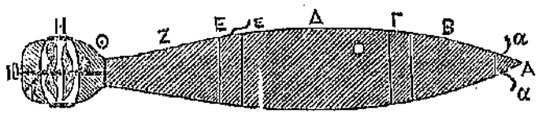

Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἀσχολούμενος περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπιθετικῶν τορπιλλῶν, ἐπενόησε τὴν κατασκευὴν αὐτομάτου τορπίλλης, λαμβανούσης τὴν κίνησιν οἴκοθεν, δυνάμει πεπιεσμένου ἀέρος, μεταδιδομένου καὶ περικλειομένου ἀσφαλῶς, μέχρις ἐξαντλήσεως, ἐν αὐτῇ*.

Ἀκολούθως ἀνεκοίνωσε τὴν ἰδέαν ταύτην τῷ Ἄγγλῳ μηχανικῷ Whitehead, ὅστις, ἐπιλαβόμενος τοῦ ἔργου, προέβη εἰς διάφορα πειράματα, δι' ὧν ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ μεγάλας βελτιώσεις, κατασκευάσας πολλὰς τοιαύτας τορπίλλας ἐν τῷ ἐν Φιοῦμε ἐργοστασίῳ αὐτοῦ, ἐλάχιστα παρουσιαζούσας ἐλαττώματα.

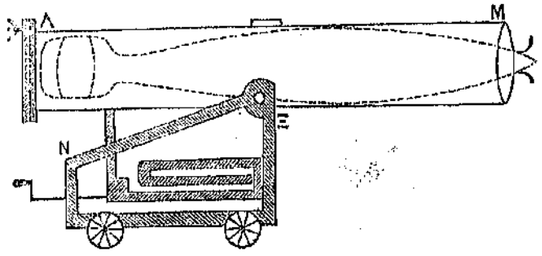

Τῶντι δὲ τὸ σύστημα τοῦτο ἀπεδείχθη τὸ κάλλιστον τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ἐπινοηθέντων ὑποβρυχίων μηχανημάτων, καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ Κράτη παρεδέχθησαν αὐτό. Ἰδίως δὲ κατὰ τὸν τελευταῖον ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον ἐκρίθη ὡς τελεσφόρον ὅπλον ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης τῶν παραλίων. Μετὰ τὰς τελευταίας δὲ τελειοποιήσεις, ἃς εἰσήγαγεν ἀρτίως ὁ εἰρημένος ἐργοστασιάρχης, προσδιορίσας τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἐν σημαντικῇ ἀποστάσει ἀπαρεγκλίτως σχεδὸν, καὶ προνοήσας ὅπως ἐν ἀποτυχίᾳ μὴ περιπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἡ σπουδαιότης καὶ χρησιμότης τοῦ ὅπλου τούτου ἐν καιρῷ πολέμου καθίσταται ἀδιαφιλονείκητος.

Ἡ τορπίλλη αὕτη εἶναι κατεσκευασμένη ἐκ χάλυβος τετορνευμένου, ἔχουσα μῆκος μὲν 14 μέχρι 15 ποδῶν, διάμετρον δὲ 40 σχεδὸν ἑκατοστομέτρων, καὶ ὁμοιάζει πρὸς νάρκην (τορπίλλην), ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, ἢ πρὸς δελφῖνα (Σχῆμα 1).

Τὸ ὅλον αὐτῆς σύστημα διαιρεῖται εἰς 7 μέρη. Τὸ πρῶτον ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ πιστολίου Α, τὸ δεύτερον ἐκ τῆς βαμβακοπυριτοποθήκης Β, τὸ τρίτον ἐκ τοῦ μυστικοῦ Γ, ἔνθα κανονίζεται τὸ βάθος τῆς πορείας· τὸ τέταρτον ἐκ τοῦ διαχωρίσματος Δ, ἔνθα εὑρίσκεται ὁ πεπιεσμένος ἀήρ· τὸ πέμπτον ἐκ τῆς ἀερομηχανῆς Ε, ἥτις τίθησιν εἰς κίνησιν τοὺς δύο ἕλικας· τὸ ἕκτον ἐκ τοῦ κενοῦ Ζ, ἔνθα ὑπάρχει μικρὸν μηχάνημα τοῦ πηδαλίου, καὶ τὸ ἕβδομον ἐκ τῶν τριῶν πηδαλίων Η Ι καὶ Κ, ἅτινα περικλείουσι τοὺς δύο ἕλικας.

Ἡ δὲ χρῆσις αὐτῆς γίνεται ὡς ἑξῆς:

Ἀφοῦ πρῶτον ἡ τορπίλλη πληρωθῇ πεπιεσμένου ἀέρος μέχρις 70 ἀτμοσφαιρῶν διὰ τῆς ἐν τῷ διαχωρίσματι Δ εὑρισκομένης ὀπῆς διὰ καταλλήλου ἀεραντλίας, τίθεται ἀκολούθως ἐντὸς ὁμαλοῦ σωλῆνος μεταλλικοῦ, ἀνοικτοῦ κατὰ τὰ δύο ἄκρα (Σχῆμα 2).

Διὰ καταλλήλου μηχανισμοῦ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ σωλῆνος Δ Μ κλείεται ἑρμητικῶς, καὶ τότε ἀνοίγεται κρουνὸς, ὅστις συγκοινωνεῖ μετὰ πολλῶν σωλήνων Ν Ξ ἐπίσης, πεπληρωμένων πεπιεσμένου ἀέρος καὶ μετὰ τοῦ πυθμένος τοῦ ἀεροεκσφενδονιστικοῦ σωλῆνος, ὅστις πάρευτα ἑξακοντίζει τὴν τορπίλλην μέτρα τινὰ ἐκτὸς αὐτοῦ, ὡς διὰ στόματος τηλεβόλου. Ἀλλὰ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ τορπίλλη ἐκσφενδονίζεται τοῦ σωλῆνος, ὑπάρχει περὶ τὸ μέσον τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ μέρους ἐλατήριόν τι, ὅπερ ὠθεῖ πρὸς τὰ ἄνω σφῦραν τινὰ ε, ἀσφάλειαν καλουμένην, ἥτις, συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς ἀποθήκης τοῦ ἀέρος Δ, ἀφίνει αὐτὸν νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῆς μηχανῆς, ἥτις τοῦ λοιποῦ κινεῖται αὐτομάτως ἐντὸς τῆς θαλάσσης διευθυνομένη κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀφοῦ προαγουμένως κανονισθῇ τὸ πηδάλιον τοῦ βάθους.

* Ἐν τούτοις ὁ Ἄγγλος μηχανικὸς Ericsson, δι' ἐπιστολῆς ἣν ἀπηύθυνεν πρὸς τὸν «Engineering» (Ναυτικὴ καὶ Ἀποικιακὴ Ἐπιθεώρησις, Μάϊος 1870) ἰσχυρίζεται ὅτι τὴν πρώτην ἰδέαν τῆς αὐτοκινήτου τορπίλλης συνέλαβεν αὐτὸς ὑποβαλὼν τὰ περὶ τούτου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1854 εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα.

καὶ τὸ ἑλατήριον τῆς σφύρας Θ. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐκσφενδονιζομένη καὶ τρέχουσα ἡ τορπίλλη ἐπικρούει ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου τὴν βελόνην τοῦ πιστολίου αὐτῆς Α, καὶ ἀναφλέγει τὸ καψύλιον, ὅπερ μεταδίδει παραχρῆμα τὴν ἀνάφλεξιν ἐντὸς τῆς ἀποθήκης τῆς βαμβακοπυρίτιδος, καὶ ἐπιφέρει τὴν ἔκρηξιν τῆς τορπίλλης, ἥτις πάραυτα μεταβάλλει εἰς θρύμματα τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον. Τὸ αὐτὸ δὲ συμβήσεται καὶ ἐὰν ἡ ἐπίκρουσις γείνῃ ἐπὶ τῶν ἀκίδων α α (Σχῆμα 1).

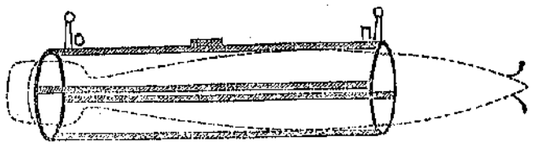

Ἡ ταχυντικὴ δύναμις τῆς τορπίλλης Whitehead ἀναλογεῖ πρὸς 20 ἕως 22 μίλια τὴν ὥραν καὶ διαρκεῖ πλέον τοῦ ἑνὸς τετάρτου, ἡ δὲ παρεκτροπὴ αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν 500 μέτρων εἶναι μόνον 0·, 50.

Τὸ σύστημα τοῦτο δύναται νὰ ἐκσφενδονίζεται καὶ ἐκ τοῦ πλοίου, τοποθετουμένου ἐπ' αὐτοῦ καταλλήλως τοῦ ἐκσφενδονιστικοῦ σωλῆνος, ἢ ἐκ τῶν καθμῶν τῶν δεσποζόντων τῶν βυθιζομένων ἀμυντικῶν τορπιλλῶν. Ἐν τοῖς τορπιλλοφόροις μάλιστα εἴθισται νὰ αἰωρῶσιν ἔξωθεν εἰς τὰ πλευρὰ αὐτῶν τὴν τορπίλλην Whitehead ἐντὸς κανόνος ἢ σκελετώδους σωλῆνος Ο Π (Σχῆμα 3), ὃν καταβιβάζουσιν ἐν τῷ ὕδατι δίκην λέμβου, καὶ ἀπολύουσι τὴν τορπίλλην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

* I

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΙΚΕΝΣ

Γονιμώτατος καὶ δημοτικώτατος πάντων τῶν συγχρόνων Ἄγγλων μυθιστοριογράφων εἶνε ὁ Κάρολος Δίκενς. Ἐγεννήθη τῇ 7 Φεβρουαρίου 1812. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὑπάλληλος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν, διέμενε τότε ἐν Πορτσμούθῃ. Τὰ ἴχνη τῶν πρώτων ἐντυπώσεων τῆς παιδικῆς του ἡλικίας παρέμειναν ζωηρότατα παρὰ τῷ περιφανεῖ συγγραφεῖ. Ὅπως ὁ Οὐάλτερ Σκὼτ ἀνεμμνήσκετο τῶν παραδόξων ἰατρικῶν, ἅπερ ἐπέθετον ἐπὶ τοῦ πάσχοντος αὐτοῦ ποδὸς, ὅτε ἦτο τριετής, καὶ πῶς τὸν ἐσπαργάνουν δι' ἀρνείου δέρματος θερμοῦ, οὕτω καὶ ὁ Κάρολος Δίκενς ὡμίλει μετ' εὐχαριστήσεως περὶ τοῦ κηπαρίου, ἔνθα τὸ πρῶτον ἐβημάτισεν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς τροφοῦ του, ἐπιβλεπούσης αὐτὸν διὰ μιᾶς θυρίδος τοῦ μαγειρείου, περὶ τῶν γευμάτων του μετὰ τῆς πρεσβυτέρας του ἀδελφῆς, περὶ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἶδε τὸ πρῶτον στρατιώτας γυμναζομένους, καὶ τῷ ἐνεποίησε τόσον παράδοξον ἐντύπωσιν τὸ θέαμα τοῦτο. Διηγεῖτο ἐπίσης πῶς τῷ 1814 ἀφίκετο εἰς Λονδῖνον μετὰ τῶν γονέων του ἐνῷ ἔπιπτε χιών. Ἐκ Λονδίνου ὁ πατὴρ τοῦ Δίκενς ἐστάλη εἰς τὸν ναύσταθμον τοῦ Τσάθαμ. «Ἐκεῖ, ἔλεγε βραδύτερον ὁ Κάρολος, *κάποτε*—πολλάκις ἠρώτησα ἐμαυτὸν ἀποροῦν *ποῖος* ἦτο καὶ ποίαν ὁδὸν ἐτράπη μετὰ τὸν θάνατόν του,—μοὶ ἔμελπεν ἠρέμα τὸν ὕμνον τῆς ἑσπέρας, καὶ ἔκλαιον ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, εἴτε ἐκ τύψεως συνειδότος ἐπὶ τῷ ὅτι ἐλάκτισα τὸν μὲν, εἴτε ἐκ λύπης διότι μ' ἐπείραξεν ὁ δὲ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

Ἡ οἰκία, ἣν κατῴκουν οἱ Δίκενς ἦτο λευκὴ, δι' ἀσβέστου ἐπικεχρισμένη, εἶχε δὲ κηπάριον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν· ἦτον ἁπλουστάτη· ἀλλ' εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν, ἐπὶ τῆς μεγάλης λεωφόρου, ἠγείρετο ἐν θελκτικῇ τοποθεσίᾳ, ὡραῖον οἴκημα, ὅπερ ὁ μικρὸς Κάρολος ὑπεσχέθη εἰς ἑαυτὸν ν' ἀγοράσῃ ὅταν θὰ ἐμεγάλωνε. Τὸ ὄνειρον τοῦτο, ὅπερ ἔμελλε νὰ πραγματωθῇ βραδύτερον, ἐνέπλησε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν· κατόπιν ἔγραψε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ πρωτοτυπίας μίαν ὀπτασίαν, ἣν ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς παιδικῆς ταύτης ἡλικίας τῆς παραδόξου καὶ μελετηρᾶς.

«Εὑρισκόμην εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ μεταξὺ Γκραβεζοὺρ καὶ Ῥότσεστερ δρόμου· ὁ ποταμὸς ῥύρόνετο ἐφ' ὅσον ἐξετείνετο τὸ βλέμμα του, ἔφερε δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν πλοῖα μὲ ἱστία λευκὰ, ἢ καταμέλανα ἐκ τοῦ καπνοῦ· αἴφνης διέκρινα εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ παράδοξον παιδίον:

«Αἴ! παιδί! τῷ ἐφώνησα, ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

— Ἀπὸ τὸ Τσάθαμ, μοὶ ἀπήντησε.

— Καὶ τί κάμνεις ἐδῶ;

— Πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον.

«Ἐπλησίασα πρὸς αὐτὸ καὶ ἐβαδίσαμεν ὁμοῦ. Μετ' ὀλίγον τὸ παιδίον ἐπανέλαβε:

«Βρθάσαμεν εἰς τὸν λόφον, ὅπου ὁ Φάλσταφ ἦλθε νὰ ξεγυμνώσῃ τοὺς ταξειδιώτας ἐκείνους, ξεύρεις, κ' ἔπειτα ἔφυγε.

— Τὸν γνωρίζεις σὺ τὸν Φάλσταφ;

— Πολὺ καλὰ μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ μικρός. Ἐγὼ τώρα πλέον εἶμαι γέρων· εἶμαι ἐννέα χρόνων· ἀναγινώσκω πολλῶν εἰδῶν βιβλία· ἀλλά, σὲ παρακαλῶ, ἂς σταματήσωμεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, καὶ παρατηρήσετε ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖνο τὸ ὡραῖο ἀσπῆτι.

— Σοὶ ἀρέσκει; ἠρώτησα.

— Ὦ! πάρα πολύ, κύριε. Ἀπὸ τότε, ποῦ δὲν εἶχα οὔτε τὴν μισὴ ἡλικία ποῦ ἔχω τώρα, ἡ μεγαλειτέρα μου χαρὰ ἦτο νὰ μὲ φέρουν ἐδῶ, ἀντίκρυ 'ς αὐτὸ τὸ 'σπῆτι. Καὶ τώρα ποῦ εἶμαι ἐνέα χρόνων, ἔρχομαι μόνος μου καὶ τὸ βλέπω· ὁ πατέρας ποῦ μὲ βλέπει ὅτι τὸ ἀγαπῶ τόσον πολὺ, μοῦ λέγει ὁλοένα· «Ἂν ἔχῃς ἐπιμονὴ καὶ ἐργάζεσαι πολὺ, μίαν ἡμέραν θὰ 'μπορέσῃς νἄλθῃς νὰ κατοικήσῃς 'ς αὐτὸ τὸ 'σπῆτι . . . μολονότι εἶνε ἀδύνατον, προσέθηκε τὸ παιδίον ἀποπνίγον ἕνα στεναγμὸν, ἀλλ' ἀνοῖγον μεγαλειτέρους ὅσον τὸ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως καλλίτερον ἀπολαύσῃ τῆς θέας τῆς ἀγαπητῆς οἰκίας.

«Ἐξεπλάγην ἐξ ὅσων ἤκουσα νὰ μοὶ διηγῆται τὸ παράδοξον μικρὸν παιδίον, διότι ἡ οἰκία αὕτη εἶνε ἰδική μου, ἀλλ' ἔχω λόγους νὰ πιστεύω ὅτι καὶ τὸ παιδίον εἶπε τὴν ἀλήθειαν».

Τὸ παράδοξον μικρὸν παιδίον δὲν ἦτον ἄλλος εἰμὴ αὐτὸς οὗτος ὁ Δίκενς. Ἦτον ἰσχυνότατος καὶ καχεκτικὸς, ὑπέκειτο δὲ εἰς σπασμοὺς ἀποκωλύοντας αὐτὸν πάσης βιαίας ἀσκήσεως. Οὐδέποτε διέπρεψεν εἰς τ' ἀπαιτοῦντα ῥώμην καὶ ἐπιτηδειότητα παιγνίδια, τὰ τοσοῦτον εἰς τοὺς συμπατριώτας του προσφιλῆ, ἀλλ' ἠὐχαριστεῖτο πολὺ βλέπων τὰ ἄλλα παιδία διασκεδάζοντα οὕτω. Ἡ ἀσθενικὴ αὕτη κατάστασις ἀπέβη εἰς αὐτὸν ἀληθὲς εὐτύχημα, διότι εἰς αὐτὴν ὀφείλει τὴν περιπαθῆ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν κλίσιν, τὴν μόνην του διασκέδασιν. Παρεδίδετο δ' εἰς αὐτὴν χωρὶς οὐδεὶς νὰ φροντίσῃ νὰ τὸν παρορμήσῃ, καθόσον οἱ γονεῖς του, ὑπὸ πολυμελοῦς καταβεβαρυμένοι οἰκογενείας, δὲν ἠὐκαίρουν νὰ μεριμνῶσι περὶ αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ μήτηρ του ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀγγλικῆς καὶ λατινικῆς, τῷ παρέδιδε τακτικῶς ἓν μάθημα καθ' ἑκάστην. Ἔπειτα ἐφοίτησεν εἰς μικτόν τι σχολεῖον ἀῤῥένων καὶ θηλέων μετὰ τῆς ἀδελφῆς του Φανῆς. Γενόμενος ἀνὴρ ὁ Δίκενς ἠθέλησε νὰ ἐπανίδῃ τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο, ἀλλὰ τῷ εἶπον ὅτι *ἀπὸ αἰώνων* ἦτο κρημνισμένον. Νέα ὁδὸς διήρχετο διὰ τῶν ἐρειπίων του. Οὐδὲν ἦττον ἐν τῇ φαντασίᾳ του ἐπανεῦρεν ὁ Κάρολος τὸ ἐργαστήριον τοῦ βαφέως, κείμενον ὑπεράνω τῆς κλίμακος, ἔνθεν τοσάκις εἶχε καταπέσει, καὶ τὸ παρὰ τὴν θύραν ξύστρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπκάλωνε συνήθως ὁ ποῦς του, ὅτε προσεπάθει νὰ καθαρίσῃ τὸ μικρόν του ὑπόδημα. «Ἡ διδασκάλισσα, λέγει, οὐδεμίαν κατέχει εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου θέσιν, ἀλλὰ κυνάριόν τι φουσκωμένον ἐκ πάχους καὶ κατακελιμένον ἐπὶ τοῦ αἰωνίου ἀχυροστρώματος ἐν μακρῷ στενῷ διαδρόμῳ, διαμένει ἐναργῶς ἐν τῇ φαντασίᾳ μου. Ἡ ὀλακὴ τοῦ δυστρόπου τούτου ζώου, ὁ τρόπος του δι' οὗ προσέβαλλε τὰς ἀνυποψιάστους μικρὰς κνήμας μου, τὸ φρικῶδες ῥύγχος αὐτοῦ, τὸ ἀείποτε βεβρεγμένον, καὶ ἐπὶ ὀδόντων λευκῶν διηνεφγμένον, ἡ προπέτεια τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ ἀγκιστροειδῶς συνεστραμμένης, πάντα ταῦτα ζῶσιν εἰσέτι δι' ἐμέ. Ἐξάπαντος θὰ ἦτο γαλλικῆς καταγωγῆς διότι τὸ ἀπεκάλουν «Fidèle», ἀνῆκε δὲ εἰς κυρίαν κατοικοῦσαν μικρὸν πρὸς τὰ ὄπισθεν δωμάτιον, μυστηριῶδες πρόσωπον, οὗτινος ἡ ὕπαρξις μᾶς ἐφαίνετο συγκεφαλαιουμένη εἰς τὰ ἑξῆς: χονδροφυσᾷ μὲ τὴν μύτην καὶ φορεῖ πῖλον ἐκ καστανοχρόου καστορίου».

Ὁ Κάρολος ἐνόησε βραδύτερον ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ Ῥότσεστερ ὁδὸς ἦτον ἁπλοῦς δρομίσκος μόνον· ἀλλὰ τὴν ἐνόμιζε τότε, διὰ τῆς τάσεως ἐκείνης ἣν ἔχουσιν ὅλα τὰ παιδία νὰ μεγαλοποιῶσιν ὅσα βλέπουν, εὑρεῖαν ὡς πλατεῖαν πρωτευούσης. Ἐνόησε τότε ὅτι τὸ δημόσιον ὡρολόγιον, ὅπερ εἶχε νομίσει ὡς τὸ μεγαλείτερον τοῦ κόσμου, ἦτο σύνηθές τι καὶ παλαιὸν ὡρολόγιον, ἀσθενέστατα μάλιστα ἠχοῦν· ὅτι τὸ δημαρχεῖον, ὅπερ πάλαι ἐξελάμβανεν ὡς τὸ παλάτιον τοῦ Ἀλαδίνου, δὲν ἦτον εἰμὴ ἄθλιος σωρὸς πλίνθων καὶ ἀμμοκονίας. «Ἀλλοίμονον! ἀνακράζει, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην ἐπί τινι δικαιώματι θὰ ἐμεμφόμην τὴν πόλιν ὅτι μετεβλήθη δι' ἐμὲ, ἀφ' οὗ ἐγὼ ἐπανακάμπτω εἰς αὐτὴν τοσοῦτον διάφορος ἐμαυτοῦ; Πᾶσαι οἱ πρῶταί μου ἀναγνώσεις, αἱ ποῶταί μου χίμαιραι ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου χρονολογοῦνται· ἀνεχώρησα πιστεύων εἰς πάσας, καὶ ἐπανεφέρω ὀπίσω μόνον τὰ ἐρείπια αὐτῶν· ἴσως εἶνε σοφία τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν εἶμαι καὶ καλλίτερος».

Ὁ Κάρολος Δίκενς οὐδὲν οὐδέποτε ἔγραψεν ἂν μὴ ἠσθάνθη ἢ εἶδεν αὐτὸ ἐκ τοῦ σύνεγγυς· μέγα μέρος τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἀνευρίσκεται ἐν τῇ τοῦ Δαβὶδ Κόππερφιλδ. Ὅπως ὁ ἥρως τοῦ θελκτικοῦ τούτου διηγήματος, ὁ Κάρολος πάσας τῆς σχολῆς αὐτοῦ τὰς ὥρας ἀφιέρου εἰς ἀναλίφησιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πατρός του, βιβλιοθήκης οὐχὶ μεγάλου λόγου ἀξίας, ἀλλ' ἐκλεκτῆς· διὰ τῆς συχνῆς ἀναγνώσεως συνωκειοῦτο πρὸς τὸν *Ῥόβινσὸν*, τὸν *Τὸμ Τίδὶν*, τὸν *Δὸν Κιχότ*, καὶ πρόσωπά τινα τῶν μύθων τῆς *Χαλιμᾶς*. Τὸ παράδειγμα τῶν ἡρώων τούτων παρεμύθει τὴν στενοχωρίαν του· προσεπάθει νὰ τοὺς μιμηθῇ, καὶ περιηγεῖτο μετ' αὐτῶν εἰς χώρας ἀγνώστους. Πολλάκις περιεπλανᾶτο ἀσκόπως, ὡπλισμένος διὰ παλαιοῦ καλοποδίου, μὲ τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ποιήσῃ ἀκριβὰ τὴν ζωήν του ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως τῶν ἀγρίων. Κατὰ τὰς θερινὰς ἑσπέρας, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι παῖδες ἔπαιζον ἔξω, ὁ Κάρολος ἀνεγίνωσκε καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἑκάστη σιταποθήκη τῆς γειτονίας, ἕκαστος λίθος τῆς ἐκκλησίας, ἕκαστος τάφος τοῦ νεκροταφείου, συνεδέετο ἐν τῷ πνεύματί του πρὸς ἐπεισόδιόν τι τῶν εὐνοουμένων του βιβλίων. Μετὰ τόσας ἀναγνώσεις ἔλαβεν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς τὴν γραφίδα. Μία τραγῳδία ὑπὸ τὸν τίτλον *Μίστερ, συμπολίτης τῶν Ἰρλῶν*, ἐκ τῶν *Παραμυθίων τῶν πνευμάτων* ἐξαχθεῖσα, κατέστησεν αὐτὸν διάσημον ἐν τῷ παιδικῷ κύκλῳ, ὅστις ἐξετίμα ἤδη αὐτὸν διὰ τὰ πολλά του πλεονεκτήματα.

1. Ὁ Φάλσταφ εἶνε πρόσωπον τοῦ Σαίκσπηρ «τέρας καταφόρτον πάχους, ἄνθρωπος ἐν σχήματι πίθου, παχὺς βοῦς μὲ παραγεμισμένην κοιλιάν· τοιαύτη εἶνε ἡ ἀπεικόνισίς του· ἠθικῶς εἶνε ἀνάλογος τῷ φυσικῷ· «λαίμαργος, δόκηρός, ματαιόδοξος, ἄρπαξ». Ἡ παράδοσις βεβαιοῖ ὅτι ὁ Φάλσταφ οὗτος κατῴκησε πράγματι τὰς ἀκτὰς ἐκείνας.

Οὐδεὶς διηγεῖτο ἱστορίας ὡς αὐτὸς, οὐδεὶς ἔψαλλε κάλλιον αὐτοῦ κωμικὸν ᾆσμα. Τὸν ἀνεβίβαζον ἐπὶ τραπέζης διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν. Ἡ φωνή του ἦτο τραχεῖα καὶ ὀξεῖα· κατόπιν δὲ κατειρωνεύετο ἑαυτοῦ καὶ ἐλυπεῖτο ὅτι ὑπέβαλεν εἰς τοιαύτην βάσανον τὰ ὦτα τοσούτων μεγάλων προσώπων τῆς γειτονείας του. Ἀπομεμακρυσμένος τις ἐξάδελφός του, πολλῷ μεγαλείτερος αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅστις ἠγάπα παραφόρως τὸ θέατρον, τὸν παρώρμα κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς ὡμιλοῦμεν, νὰ παριστάνῃ. Ὁ ἐξάδελφος οὗτος Τζάμς Λάμερτ καλούμενος, ἦτον υἱὸς στρατιωτικοῦ χειρουργοῦ, καὶ διέμενεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἔνθα δωμάτια κενὰ πρὸς παράστασιν δραμάτων ἢ κωμῳδιῶν δὲν ἔλειπον. Ὁ Δίκενς καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον ἠγάπα τὰς τοιαύτας παραστάσεις· γενόμενος δὲ πατὴρ παρώρμα τὰ τέκνα του νὰ παριστάνωσι μετὰ τῶν μικρῶν των φίλων φαντασταικὰς παραστάσεις, ἐν αἷς αὐτὸς ἐλάμβανε πρόσωπον *δρίκου* ἢ γίγαντος. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν. Κατὰ τὰ δύω τελευταῖα ἔτη καθ' ἃ ὁ Κάρολος ἔζησεν ἐν Τσάθαμ, ἐφοίτα εἰς τὴν σχολὴν ἱερέως καλουμένου Ὀλλιαμ Γκαῖβις, ὅστις ὑπέβαλεν ὑπὸ ἀναγκαῖον χαλινὸν τὰ διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, αἵτινες ἠδύναντο ν' ἀπραλκνηθῶσιν ἐπὶ πολλὰ ἀντικείμενα συγχρόνως φερόμεναι. Ὁ κ. Γκαῖβις ἐνησμένιζε κηρύττων τὸν μαθητήν του ἔξυπνον παιδὶ, ἐθριάμβευσε δὲ ὅτε τὸ μέλλον ἐπῆλθε δικαιολογῆσαν τὰς προρρήσεις του. Ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ *Πίκουϊκ* τῷ ἔπεμψε μίαν ταμβακοθήκην, κινδυνεύσας οὕτω νὰ τῷ ἐμπνεύσῃ τὴν μόνην κακὴν ἕξιν, ἣν θ' ἀπέκτα εἰς τὸ σχολεῖον του, διότι ὁ Δίκενς ἐκ τῆς ἀλαζονείας ἦν ἠσθάνθη διὰ τὴν κρίσιν τοῦ παλαιοῦ του διδασκάλου, ἤρξατο ποιούμενος χρῆσιν τῆς ταμβακοθήκης, οὐχὶ δ' ἄνευ κόπου ἀπέμαθεν εἶτα τὴν ἕξιν τοῦ ταμβάκου.

Ὁ Κάρολος ἦτον ἐννεάτης ὅτε ὁ πατήρ του ἐκλήθη εἰς Λονδῖνον. Ἐδέησε ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ καλλίστου διδασκάλου του, καὶ τῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης ἥτις περιεῖχε τοὺς καλλιτέρους του φίλους, τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἥλιον τῆς ἀσθενικῆς παιδικῆς ἡλικίας του. Τὸν ἀνεβίβασαν ἐπὶ τοῦ λεωφορείου, ἀνέκφραστον δ' ἠσθάνθη Ὀλίψιν βλέπων φεύγοντα περὶ ἑαυτὸν, ἀπομακρυνόμενα αὐτοῦ τὰ δάση, τοὺς ἀγροὺς, τὰ μέγαρα, τὸν παλαιὸν καθεδρικὸν ναόν. Τὴν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἑσπέραν ὁ Γκαῖβις ἔτρεξε διὰ μέσου τῶν διεσκορπισμένων ἀποσκευῶν καὶ τῷ προσέφερε τὴν *Μέλισσαν* τοῦ Γόλσδμιθ ὡς ἐνθύμιον. Τοῦτο μόνον τὸ βιβλίον συμπαρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅπως διασκεδάσῃ τὴν πλῆξίν του κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο ταξείδιον.

Ἡ βροχὴ κατέπιπτεν ἀδιακόπως καθ' ὅλον τῆς ἐδοιπορίας των τὸ διάστημα. Ὁ Κάρολος διέβλεπε τὴν μέλλουσάν του ὕπαρξιν ἐν τῇ ῥαγδαίᾳ ἐκείνῃ βροχῇ, καὶ κατὰ δυστυχίαν τὰ θλιβερὰ προαισθήματα ὑφ' ὧν κατεβιβρώσκετο δὲν διεψεύσθησαν. Ὁ πατήρ του διετέλει ἐν ἐσχάτῃ χρηματικῇ ἀνάγκῃ· τὸ ἐνόησεν ἅμα ὡς ἀφίκετο εἰς Λονδῖνον. Ἡ ὑπογραφὴ ἑνὸς ἐγγράφου, — ὁμολόγου πρὸς δανειστὰς — καὶ τὸ δυστυχὲς παιδίον ἐξέλαβεν αὐτὸ ὡς διαβολικὴν περγαμηνὴν, ἐπανήρχετο ἀκαταπαύστως περὶ ἑαυτὸν ἐν τῇ συνδιαλέξει. Ἀποτέλεσμα τῆς ὑπογραφῆς ἐκείνης ὑπῆρξε ῥιζικὴ μεταβολὴ ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ ζῆν τῶν Δίκενς. Ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσωσιν εἰς πενιχρόν τι οἴκημα τῶν πραστείων τοῦ Λονδίνου. Ἐκεῖ οὐδένα εἶχε φίλον ὁ Κάρολος, οὐδεμίαν ᾐσθάνετο εὐχαρίστησιν. Τὸ μικρὸν παιδίον δὲν ἐνόει τὸ αἴτιον οὔτε τῆς μονώσεώς του, οὔτε τῶν στερήσεων ἃς ἠναγκάζοντο νὰ ὑπομένωσι, ἀλλ' ἀναλογιζόμενον τί ἀπώλεσεν ἀπελθὸν τοῦ Τσάθαμ, ἓν μόνον ἐπεθύμει πρᾶγμα: νὰ σταλῇ ἀδιάφορον εἰς ποῖον σχολεῖον ὅπως μάθῃ ἀδιάφορον τί. Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, λέγει τῶν φίλων του καὶ βιογράφων τού τις, καὶ ὑπὸ τὸ ὑπόστεγον ἐκεῖνο οἴκημα, ἦτον εἰς τὸ σχολεῖον, τὸ ἀνώτερον παντὸς ἄλλου σχολεῖον τῆς δυστυχίας, ἐν' ᾧ ἐμορφώθη διὰ τὸ μέλλον οὐ μόνον ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἡ διάνοιά του. — Εἰς τὸ βαθύτατον αἴσθημα ὅπερ ᾐσθάνθη ἐκ τῆς φρίκης τῆς ἐνδείας ἐν τῇ πτωχῇ ἐκείνῃ συνοικίᾳ τῆς μεγαλουπόλεως, ὀφείλει ὁ Κάρολος τὴν δημοτικότητα τῶν πρώτων του ἔργων, ἐν οἷς περιέγραψε πᾶν ὅ,τι ὑπέστη μετὰ φυσικότητος τοσοῦτον ὀδυνηρᾶς. Ὁ Κάρολος Δίκενς ἠγάπα περιπαθῶς τὸν πατέρα του καὶ ἐξεφράζετο ἀείποτε περὶ αὐτοῦ ὡς περὶ τοῦ καλλίστου τῶν ἀνθρώπων, ἐπαινῶν τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ἀφοσίωσιν αὐτοῦ, τὴν τρυφερότητα μεθ' ἧς ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀσθενείας του· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἔνθεν μὲν ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πόρων, ἑτέρωθεν δ' ἕνεκα ποιᾶς τινος ἠθικῆς ἀμεριμνησίας ὁ δυστυχὴς ἀνὴρ εἰθίσθη κατὰ μικρὸν εἰς τὸ νὰ βλέπῃ τὸν υἱόν του βοηθοῦντα εἰς τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, στιλβόντα τὰ ὑποδήματα, ὀψωνίζοντα, ἐπαγρυπνοῦντα ἐπὶ τῶν μικρῶν του ἀδελφῶν (ἦσαν ἕξ, ἐξ ὧν δύω ἀπέθανον ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ) οὕτω δὲ ἐλησμόνησε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ.

Ὁ νέος Λάμερτ περατώσας ἄρτι τὰς σπουδάς του, καὶ περιμένων θέσιν τινὰ ἐν τῷ στρατῷ, κατῴκει μετὰ τῆς οἰκογενείας Δίκενς. Οὗτος ἔπαιζε μικρὸν θέατρον διὰ τὸν δυστυχῆ του ἐξάδελφον, οὗτινος ἡ ἐγκατάλειψις βαθεῖαν τῷ ἐνέπνεε λύπην. Τὸ θέατρον τοῦτο ἦτον ἡ μόνη διασκέδασις τοῦ Καρόλου, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι δὲν τὸν ἐπαρηγόρει ἐντελῶς. Ἰδὼν, ἐν τῷ μεταξὺ, τὴν ἀδελφήν του Φανὴν φοιτῶσαν εἰς τὴν βασιλικὴν Ἀκαδημείαν τῆς μουσικῆς, ᾐσθάνθη ὡς νὰ ἔπληττεν αὐτὸν κατάκαρδα ὀξὺ ἐγχειρίδιον· ἡ ὀδύνη αὐτοῦ ἡ βαθεῖα οὐδὲν εἶχε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν ζηλοτυπίαν, ἀλλ' ἐπεμαρτύρει ἀκουσίαν περὶ ἑαυτοῦ μέριμναν. Τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του διήγετο θλιβερῶς ὀνειροπολῶν, στρέφων τὸ βλέμμα, διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ, ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου· ἄλλοτε δ' ἐπορεύετο εἰς τὰ νοσοκομεῖα ἢ τὰ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, κ' ἐκεῖ ἔβλεπεν ἀνελισσομένας ἐνώπιόν του τὰς φρικωδεστέρας σκηνὰς τῆς ἐνδείας καὶ τῆς συμφορᾶς. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αἱ συνεχεῖς ἀθλιότητοι, αἵτινες ἀπεκώλυον αὐτὸν καὶ σωματικῶς ν' ἀναπτυχθῇ, συνετέλουν εἰς τὴν μελαγχολικὴν ταύτην δυσθυμίαν. Ἀλλὰ εὐκόλως διελύετο τῆς δυσθυμίας του ἡ ὀμίχλη· εἰς περίπατος ἐν ταῖς ὡραίαις συνοικίαις τοῦ Λονδίνου καθίστα αὐτὸν παράφορον ἐκ χαρᾶς.

Τὸν θεῖόν του μόνον καὶ τὸν ἀνάδοχόν του ἐπεσκέπτετο· ὁ τελευταῖος οὗτος ἦτο κατασκευαστὴς ἱστῶν καὶ ἐξαρτυμάτων τῶν πλοίων, ἔζη δ' ἐν εὐπορίᾳ καὶ προσεφέρετο πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς τῆς ἀγαθότητος. Ὁ Κάρολος ὁσάκις μετέβαινε νὰ τὸν ἴδῃ, ἐπλήρωνε τὸ ἀντίτιμον τῆς θερμᾶς, ἧς ἠξιοῦτο, φιλοξενίας, δι' ἀσματίων ἄτινα μίαν ἑσπέραν κατέθελξαν ἐπὶ τοσοῦτον ἔντιμον ναυπηγόν τινα φιλοξενούμενον ὑπὸ τοῦ θείου του, ὥστε τὸν ἀπεκάλεσε *θεῖόν*. Ὁσάκις μετέβαινε νὰ γευματίσῃ ἐν τῇ πόλει ὁ Δίκενς κατελαμβάνετο ὑπ' ἐκστάσεως θεωρῶν τὰς φωταψίας τῶν ὁδῶν, αἵτινες, καθ' ἅπαντα τὸν βίον του, παρέμειναν δι' αὐτὸν τὸ ὡραιότερον τῶν θεαμάτων. Ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρός του κ. Βαρόου, κατῴκει τὴν οἰκίαν βιβλιοπώλου ἄρτι ἀποθανόντος, οὗτινος ἡ χήρα ᾐσθάνθη στοργὴν πρὸς τὸν μικρὸν Δίκενς, ὅστις μετέβαινε συχνὰ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ θείου του κλινήρους διατελοῦντος ἐκ κατάγματος τῆς κνήμης. Ἐδάνειζεν αὐτῷ βιβλία εἰς τὸ παιδίον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπεπειράθη νὰ γράψῃ *εἰκόνας*, καὶ περιέγραψε γραῖαν τινὰ κωφὴν, καὶ γέροντα κουρέα, ὅστις οὐδέποτε ἐκουράζετο ἀφηγούμενος τὸν τελευταῖον κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πόλεμον, διακηρύττων τὰ σφάλματα τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορος καὶ ἀνοικοδομῶν τὴν βίον αὐτοῦ ἐπὶ σχεδίου ὅλως ἰδικοῦ του· ἀλλ' οὐδέποτε θὰ ἐτόλμα νὰ παρουσιάσῃ τοιαῦτα δοκίμια. Πρὶν ἔτι τέλειον θεραπευθῇ ἡ κνήμη τοῦ κ. Βαρόου, νέα περίοδος πυρετοῦ κατέρριψε κλινήρη τὸν Κάρολον. Τακτοχρόνως ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀμειλίκτως ὑπὸ τῶν δανειστῶν του καταθλιβόμενος, διετέλει ἐν ἀπελπιστικῇ οἰκονομικῇ καταστάσει. Ἡ κυρία Δίκενς προσεπάθησε νὰ προσέλθῃ αὐτῷ ἀρωγός. Ὁ ἀνάδοχος, ὅστις εἶχε πολλὰς ἐν Ἰνδίαις γνωριμίας, παρατηρήσας ὅτι οἱ Ἄγγλοι τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστελλον τὰ τέκνα των εἰς τὴν μητέρα πατρίδα ὅπως ἀνατραφῶσι, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ θέσῃ ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς θύρας του καὶ ν' ἀνοίξῃ οἰκοτροφεῖον. Ὁ Κάρολος ἐσκίρτα ἐκ χαρᾶς. Ἠρὼ παντὸς ἄλλου διέβλεπε τὴν πιθανότητα τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ μαθήματά του, καὶ συλλέξῃ ψυχία τινὰ μαθήσεως. Ἂς ἀφήσωμεν νὰ ὁμιλήσῃ ὁ ἴδιος:

»Διένεμον καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις προγράμματα ἐπικαλούμενα τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τοῦ καταστήματός μας· ἀλλ' οὐδεὶς μαθητὴς ἐνεφανίσθη, καὶ δὲν εἶδον ἡ ἐλαχίστη ποτὲ νὰ γίνηται παρασκευὴ πρὸς ὑποδοχὴν μαθητῶν. Γνωρίζω μόνον ὅτι τὰ πράγματα ἐδεινοῦντο ὁσημέραι μὲ τὸν ἀρτοποιὸν καὶ τὸν κρεοπώλην, ὅτι συνήθως δὲν εἴχομεν νὰ φάγωμεν, καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἐφυλάκισαν τὸν πατέρα μου».

Ὁ δυστυχὴς μικρὸς Δίκενς διήρχετο τοῦ λοιποῦ ὅλον του τὸν χρόνον, μεταβιβάζων, μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους, ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰδήσεις ὑπὲρ τοῦ φυλακισμένου. Ὁ πατήρ του καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ φυλακισθῇ τῷ εἶπεν ὅτι ἐφ' ὅρου ζωῆς θὰ μείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ. Τοῦτο κατεσπάραξε τὴν καρδίαν του. Ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ κ. Δίκενς ἦτον ἐγκεκλεισμένος καὶ ἕτερος ὀφειλέτης, ὁσάκις δ' ἐπρόκειτο νὰ φάγωσιν ἐδανείζοντο τὸ μαχαίριον καὶ τὸ περόνιον ληχαγοῦ τινὸς ἄνωθι οἰκοῦντος. Ταῦτα πάντα ἀφηγήθη βραδύτερον ἐν τῷ *Δαβὶδ Κόπερφιλδ*. Ὁ Κάρολος ἐπέστρεφεν οἴκαδε ὅπως παραμυθῇ τὴν μητέρα του, ἥτις ἐπώλει ἢ ἐνεχυρίαζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πᾶν ὅ,τι ἐκέκτητο. Τὸ παιδίον εἶχεν ἐπιφορτισθῇ νὰ ἐκτελῇ τὰς θλιβερὰς ταύτας πωλήσεις. Τὰ ἐκ Τσάθαμ κομισθέντα βιβλία ἐξεποιήθησαν πρῶτα. Ἐπηκολούθησαν πάντα τὰ λοιπὰ, ἄχρις ὅτου μόνον αἱ κλίναι, καθέκλαι τινὲς καὶ μία τράπεζα τοῦ μαγειρείου ὑπελείφθησαν. Ἡ οἰκογένεια ἐσκήνου, οὕτως εἰπεῖν, εἰς κενὰ δωμάτια· ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἦσαν ἁπλοῦν προανάκρουσμα μόνον μεγαλειτέρων δεινοπαθημάτων. Ἐν ἡλικίᾳ δέκα ἐτῶν ὁ Κάρολος μεθ' ὅλην τὴν εὐαισθησίαν τοῦ χαρακτῆρός του, μεθ' ὅλην τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ νοημοσύνην ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ ὡς ἐργάτης ἐν καταστήματι κατασκευάζοντι βαφὰς ὑποδημάτων, τοῦ γαμβροῦ τοῦ Τζάμς Λάμερτ, μὲ ἑβδομαδιαίαν ἀπολαυὴν ἓξ σελινίων. Τὸ κατ' εὐφημισμὸν μόνον δυνάμενον νὰ κληθῇ κατάστημα τοῦτο ἦτο παλαιὰ ῥυπαρὰ καὶ κατηρειπωμένη οἰκία, κατὰ γράμμα ἠρημωμένη ὑπὸ τῶν ποντικῶν· τὰ ὑπόγεια ἔβριθον αὐτῶν, ὁ δὲ ἀδιάκοπος πάταγός των ἐπλήρου τὴν σκωληκόβρωτον κλίμακα. Τὸ κύριον μέρος τοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ πώλησις, ἦτον εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, ἐκεῖ δὲ εἰς γωνίαν τινὰ σκοτεινὴν εἰργάζετο ὁ μικρὸς Κάρολος καλύπτων τὰ δοχεῖα τῆς βαφῆς διὰ χαρτίων δι' ἐλαίου ἠλειμμένων, ἔπειτα διὰ τεμαχίου κυανοῦ χαρτίου, ὅπερ προσέδενε διὰ σπάγου καὶ περιέκοπτεν ἀκολούθως. Ἀφ' οὗ παρεσκεύαζεν οὕτω ἱκανὸν ἀριθμὸν δοχείων, ἔπρεπε νὰ ἐπικολλήσῃ ἐφ' ἑκάστου ἓν σῆμα. Δύω ἢ τρία ἄλλα παιδία εἰργάζοντο εἰς τὸ κατώτερον πάτωμα, τὸν αὐτὸν ἀπολαμβάνοντα μισθόν. Ἓν ἐξ αὐτῶν ἀνέβη τὴν πρώτην ἡμέραν, ἐπικλινῆ ἔχον ἐπὶ τοῦ ὠτός του τὸν χάρτινον σκοῦφόν του, ὅ-

πως διδάξῃ τὸν νεήλυδα νὰ δένῃ τὸν κόμβον τοῦ σπάγου. Ὠνομάζετο Βὸδ Φάγγεν· τὸν ἀνευρίσκομεν δ' ἐν τῷ διηγήματι *Ὀλιβερ Τουίστ*[1]... Ὁ Λάμερτ εἶχε προτείνει εἰς τὸν γαμβρόν του νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὸν Κάρολον ν' ἀκούῃ μαθήματα ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἄχρι τῆς μιᾶς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ καταστήματος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ μικρὸς Δίκενς ἠναγκάσθη νὰ μετενέγκῃ τὰ δοχεῖά του, τὰ φύλλα τοῦ κυανοῦ καὶ τοῦ δι' ἐλαίου ἠλειμμένου χαρτίου του καὶ τὰ σήματά του εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἔνθα εἰργάσθη παρὰ τὸν Βὸδ Φάγγεν καὶ ἕτερόν τινα ἀγωνιόπαιδα, Γκρὴν καλούμενον. Ὁ Βὸδ Φάγγεν ἦτον ὀρφανός, καὶ κατῴκει παρὰ τῷ γαμβρῷ του λεμβούχῳ τοῦ Ταμέσεως· ὁ πατὴρ τοῦ Γκρὴν ἦτο πυροσβέστης, προσκεκολλημένος εἰς μικρόν τι θέατρον, ἐν ᾧ ἡ μικρὰ ἀδελφὴ τοῦ Γκρὴν ὑπεκρίνετο τοὺς διαβολίσκους εἰς τοὺς μίμους.

»Οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ ἐκφράσῃ, διηγήθη βραδύτερον ὁ Δίκενς τὴν μυχίαν ἀγωνίαν, ἥτις κατέλαβε τὴν ψυχήν μου, ὅτε ἠσθάνθην ὅλας τὰς ἐλπίδας ὑφ' ὧν ἐλικνιζόμην νὰ γίνω σοφὸς καὶ διαπρεπὴς ἄνθρωπος, σβεννυμένας ἐν ἐμοὶ μίαν πρὸς μίαν. Τοσοῦτον βαθέως ἐνετυπώθη εἰς τὴν ψυχήν μου ἡ ὀδύνη καὶ τὸ αἶσχος, ὥστε σήμερον ἔτι, ἔνδοξος, ἀγαπώμενος, εὐτυχής, συμβαίνει νὰ λησμονῶ εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις μου ὅτι ἔχω γυναῖκα καὶ τέκνα προσφιλῆ, καὶ ὅτι εἶμαι μάλιστα ἀνήρ, καὶ φέρομαι ἄπελπις πρὸς ἐκείνην τοῦ βίου μου τὴν ἐποχήν.

»Ἡ μήτηρ μου, αἱ ἀδελφαί μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου διέμενον μακράν. Θὰ μοὶ ἦτο δὲ λίαν δυσχερὲς νὰ μεταβαίνω εἰς τὴν οἰκίαν ἣν κατῴκουμεν, καὶ νὰ ἐπιστρέφω κατὰ τὸ τεταγμένον χρονικὸν διάστημα τοῦ γεύματος. Ἔφερον λοιπὸν μετ' ἐμοῦ τὸ γεῦμά μου, ἄλλοτε δ' ἠγόραζον ἐκ τινος μαγαζείου τῆς γειτονείας ἄρτον δέκα λεπτῶν μὲ μικρὰν μερίδα βοείου κρέατος ἢ ὀλίγου τυρίου. Ἔπινον δὲ καὶ ἐν ποτήριον ζύθου εἰς ἓν ἄθλιον παλαιὸν καπηλεῖον εἰς τὴν ἑτέραν πλευρὰν τῆς ὁδοῦ κείμενον».

Ἦτο τόσον μικρόσωμος ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν του, καὶ ἐφαίνετο τοσοῦτον δυστυχὴς μὲ τὰ ἐφθαρμένα ἐκεῖνά του ἐνδύματα, ὥστε οἱ μὴ γνωρίζοντες αὐτὸν δὲν ἐφρόντιζον ποσῶς νὰ τῷ δώσωσι ζύθον. Μίαν ἑσπέραν ἠθέλησε νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἐπετηρίδα τῶν γενεθλίων του ἢ ἄλλην τινὰ ἀξιομνημόνευτον χρονολογίαν, ζητῶν ποτήριον ζύθου a l o καὶ ἀπὸ τὴν καλλιτέραν ποιότητα. Ὁ κάπηλος τὸν παρετήρασεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μετὰ παραδόξου μειδιάματος· εἶτα δ' ἐκάλεσε τὴν γυναῖκά του.

»Ἀναπολῶ εἰσέτι, διηγεῖτο βραδύτερον ὁ Δίκενς, τὸν κάπηλον μὲ τὰς χειρίδας τοῦ ὑποκαμίσου του, τὴν γυναῖκά του μὲ τὸ ἐργόχειρον, καὶ ἐμὲ αὐτὸν λίαν τεταραγμένον ἐκ τῆς περιεργίας των, ἀποκρινόμενον ὅσον κάλλιον ἠδυνάμην εἰς τὰς ἐρωτήσεις των περὶ τοῦ ὀνόματός μου, τῆς ἡλικίας μου, τοῦ ἐπαγγέλματός μου, διὰ τρόπου· ὥστε οὐδένα νὰ προσβάλλω. Μοὶ ἔδωκαν ζύθον, ὅστις δὲν ἦτο νομίζω πολὺ δυνατός, καὶ ἡ κάπηλος κλίνασα μοὶ ἔδωκεν ἓν φίλημα, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἔκπληξις καὶ συμπάθεια, ἀλλὰ πρὸ πάντων πολλὴ ἀγαθότης γυναικεία...»

Ἕπεται τὰ τίλος

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Η. Taine].

Οὐδεμία ἀνθρωπίνη ὕπαρξις ἐνοήθη ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Τὸ πολὺ πολὺ ἐκ συνηθείας, ὑπομονῆς, συμφέροντος, φιλίας, ἀνέχονται καὶ ὑποφέρουσιν ἀλλήλας.

Τὸ νὰ δώσῃ τις εἰς γυναῖκα συλλογισμόν, ἰδέας, πνεῦμα, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔλθῃ μαχαίριον εἰς χεῖρας παιδίου.

Ἡ αὐθεντία ἀνατράπη ἐν τῷ γάμῳ. Ἐξημερωθέντων τῶν χαρακτήρων, ὁ ἀνὴρ δὲν εἶνε πλέον ἀρκούντως ἰσχυρὸς ὅπως ὑποφέρῃ τὴν θλῖψιν τῆς γυναικός· ὑποχωρεῖ ἐξ οἴκτου. Ἐκπαυξηθείσης τῆς ἐργασίας ὁ ἀνὴρ εἶνε τοσοῦτον καταπεπονημένος, ὥστε δὲν δύναται ν' ἀνθίσταται εἰς τὴν ὀχληρὰν θέλησιν τῆς γυναικός· ὑποχωρεῖ ἐκ κοπώσεως.

Ὅσαι φυλαὶ τόσοι καὶ ἔρωτες. Ὑψηλόσωμός τις Γερμανός, σοφός, ἐνάρετος, φλεγματικός ἔλεγε μιᾷ τῶν ἡμερῶν: Αἱ ψυχαί εἰσιν ἀδελφαὶ ἐξ οὐρανοῦ πεσοῦσαι, αἵτινες ἅμα ὡς ἀναγνωρισθῶσι τρέχουσι πρὸς ἀλλήλας. Μικρόσωμός τις Γάλλος, ξηρὸς, αἱματώδης, πνευματώδης, εὔστροφος, τῷ ἀπήντησε: «Ἔχετε δίκαιον, εὑρίσκομεν πάντοτε ὑπόδημα διὰ τὸν πόδα μας».

Ὅσαι φυλαὶ τόσαι καὶ φαντασίαι· ἴδετε τὸν ὁρισμὸν τοῦ εὐτυχοῦς ἀνθρώπου ἐν ταῖς παροιμίαις:

Ὁ Γάλλος λέγει: «Ἐγεννήθη κτενισμένος».— Καταφαίνεται ἡ μανία του πρὸς τὴν κόμμωσιν, τὴν κομψότητα, τὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς διασκεδάσεις.

Ὁ Ἄγγλος λέγει: «Ἐγεννήθη μὲ ἀργυροῦν κοχλιάριον εἰς τὸ στόμα.» — Θετικὸς καὶ ἀδδηφάγος· καταφαίνεται ἡ τάσις του πρὸς τὰ φαγητά, τὴν καλὴν πέψιν, τὴν ἄνεσιν, τὸ σεβάσμιον ἐξωτερικὸν καὶ τὰ σκοῦδα.

Ὁ Γερμανὸς λέγει: «Ἐγεννήθη ἐντὸς δέρματος εὐτυχίας». Ἀριστολόγος, κυλιόμενος ἐν τῇ χυδαιότητι καὶ τῷ μαγειρείῳ. Ὁ ἀλλαντοπώλης ἰδεολόγος.

---

[1]. Τοῦ διηγήματος τούτου μετάφρασιν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἑστία».

Ἡ γυνὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς τέχνης εἰσὶ συγγενῆ πλάσματα· ἡ αὐτὴ κατάπτωσις καὶ ὡς πρὸς τὴν μίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἕτερον· ἡ αὐτὴ ἀδυναμία πρὸς λατρείαν καὶ πρὸς παραγωγήν.

Ὅπως σχηματίσῃ τις ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ζωῆς πρέπει νὰ ἔχῃ προχωρήσει αὐτὸς οὗτος μέχρι τοῦ χείλους τῆς αὐτοκτονίας ἢ μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς παραφροσύνης, τοὐλάχιστον ἅπαξ.

Ὅταν διῆλθέ τις ἓν ἔτος μακρὰν τῆς κοινωνίας, μόνος μετά τινος ἐπιστήμης, τῆς ἀστρονομίας ἢ τῆς βοτανικῆς, εὑρίσκεται ἐν στενοχωρίᾳ, ὅταν πρόκηται νὰ ὁμιλήσῃ ἔν τινι αἰθούσῃ. Ὁμοιάζει πρὸς χορευτὴν ὅστις διακόψας τὰς καθημερινὰς χορευτικὰς ἀσκήσεις του, χορεύει σκαιῶς. Πράγματι ἡ κοινωνικὴ ζωὴ εἶνε στραγγαλισμὸς πάσης ἀληθείας. Ψεύδομαι ὅταν ἐρωτῶ μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς ὑγείας σας καὶ τῶν ὑποθέσεών σας. Ψεύδεσθε ὅταν μοὶ λέγετε ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε ἂν μ' ἐπισκεφθῆτε ἢ ἂν μὲ ἴδητε. Συμπτύσσω καὶ παραμορφῶ τὰ πράγματα ἂν θέλω ἡ διήγησίς μου νὰ ἦνε ἐπαγωγὸς καὶ κοσμία. Καλλωπίζω, μετριάζω, ἢ μεγαλοποιῶ τὴν γνώμην μου ὅπως τὴν καταστήσω ἀνεκτήν. Μεταχειρίζομαι τὰ μεγάλα ἐπίθετα ὅπως περιγράφω τὴν ἱκανότητά σας, καὶ τὰ μικρὰ ὅπως ὑποσημάνω τὴν ἰδικήν μου. Παρεισάγω, ὑπερφορτόνω ἢ ἐλαττῶ, παρεκκλίνω ἢ διαστρέφω. Ἡ ἀλήθεια δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν μου εἰμὴ ὡς γυνὴ ἐκ τοῦ κρυπτοῦ τῆς, πεφυκιωμένη, ἐψιμυθιωμένη, στενευμένη ἀπὸ τὸ ἓν μέρος, πεπλατυσμένη ἀπὸ τὸ ἕτερον. Μετά τινα χρόνον δὲν ἐννοῶ πλέον τὰ ψεύδη μου, οὔτε ὑμεῖς τὰ ἰδικά σας, καὶ ἂν μαντεύωμεν οἱ μὲν τὴν μυχίαν σκέψιν τῶν δὲ, κατορθοῦμεν τοῦτο διὰ μέσου καὶ ἐναντίου τῶν φράσεων, διὰ τῶν ὁποίων τὴν περικαλύπτομεν καὶ τὴν καλλωπίζομεν.

Ἄγονται τώρα αἱ νεάνιδες νεαρώταται εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τὴν κοινωνίαν.

Ἀνατρέφονται ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ διὰ τὰς συναναστροφὰς, ἐν ταῖς τέχναις καὶ διὰ τὰς τέχνας. ὥστε τὸ ψεῦδος καθίσταται δι' αὐτὰς ἕξις καὶ ἡ διέγερσις ἀνάγκη.

Καὶ ὅμως ὅστις ἔζησεν ἢ ἐσκέφθη γνωρίζει ὅτι ἡ ἱκανότης τοῦ νὰ καθυποβάλλῃ τις ἑαυτὸν εἰς τὴν ὀχληρὰν καὶ ἐπιούσιον ἐργασίαν, ἢ πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους φιλαλήθεια, εἰσὶ μόνα ἱκανὰ νὰ καταστήσωσιν ἀνθρωπίνην τινὰ ὕπαρξιν ἔντιμον εἰς τοὺς ἰδίους της ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνεκτὴν ἐν τῷ κοινῷ βίῳ.

Ὁ πατὴρ ἵσταται ὀρθὸς παρὰ τὴν θύραν καὶ περιμένει δίκην σκοποῦ· ἡ θυγάτηρ του χορεύει, δέχεται φιλοφρονήσεις, ἐπιδεικνύει τὴν ἐσθῆτά της. — Ὁ πατὴρ γράφει ταχέως ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ τρέχει ἐπὶ δημοσίου ἀγῶνος εἰς τὰς ὑποθέσεις του, ἡ θυγάτηρ κομμοῦται, παίζει κλειδοκύμβαλον, χρησιμεύει ὡς κόσμημα ἐν τῷ οἴκῳ. —Ὁ σύζυγος συντρίβεται ἐκ τῆς ἐργασίας, ἡ σύζυγος ἀνὴρ μὴ ἔχουσα τί νὰ κάμῃ. Ὁ σύζυγος θέλει νὰ κοιμηθῇ, ἡ κυρία θέλει νὰ ἐξέλθῃ.

Χωρικὴ παροιμία: εἰς πατὴρ δύναται νὰ θρέψῃ δώδεκα τέκνα καὶ δώδεκα τέκνα δὲν δύνανται νὰ θρέψωσιν ἕνα πατέρα.

Τὸ παιδίον διοικεῖ τὴν μητέρα, ἥτις διοικεῖ τὸν ἄνδρα, ὅστις διοικεῖ τὰς ὑποθέσεις.

Μία σελὶς

ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΛΙΤΤΡΕ

Τὸν Λιττρὲ, ὅστις ἦτον ἰσχυρότατον πνεῦμα, καὶ συγχρόνως ψυχὴ μεγάλη καὶ ἀγαθὴ καὶ κολοσσὸς σοφίας, εὐφυῶς ὥρισεν ἡ κυρία Πιερρεκλὸς ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Λαμαρτίνου διὰ τὰς ἐλευθεριαζούσας αὐτοῦ θρησκευτικὰς δοξασίας ὡς ἑξῆς. «Εἶνε ἅγιος μὴ πιστεύων εἰς Θεόν».

Ὁ Λιττρὲ διῆγε βίον μονήρη. Ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, οὐδὲν ὑπῆρχε κόσμημα εἰμὴ λίθος μόνον τῆς Βαστίλλης ἐνηρμοσμένος ἐν τῷ τοίχῳ. Ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἡ οἰκία αὐτοῦ ἡ κατάμεστος βιβλίων, ἦτον οἰκία χωρικοῦ. Ἐπεμελεῖτο τοῦ κήπου του. ἐνεκέντριζε τὰς ῥοδωνιάς του. Ἡ τράπεζα ἐφ' ἧς εἰργάζετο ἦτο παρὰ τὴν κλίνην του, ὅπως δύναται νὰ ἀναπαύεται ἂν ἦτο κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ἐργασίας, διὰ νὰ ἀνακουφισθῇ δ' ἔκλινεν ἐπὶ ἀρχαίου τινὸς κειμένου, καὶ μετεγλώττιζε τὸν Δάντε εἰς στίχους ἢ εἰς παλαιὸν γαλλικὸν ἰδίωμα.

Ἔλεγεν ἐνίοτε ἄνευ κόμπου, ἁπλούστατα εἰς τὸν ἰατρόν του:

— Ἰατρέ, μετ' ὀλίγον θ' ἀνεβήσω εἰς τὸν κόλπον τῆς μεγάλης φύσεως!

Τοιαύτη ἦτον ἡ φρασεολογία του. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤκουεν ἄνθρωπον τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος. Ὁ Λιττρὲ εἶχε πᾶσαν τὴν φυσικὴν γενναιότητα καὶ πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ἰσχὺν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου.

Ἰατρὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ διδάκτωρ Ὠγκρὸς, ἀξιαγάπητος καὶ σοφὸς ἀνὴρ, ὅστις ἐπορεύετο ἐφ' ἁμάξης καὶ τὸν ἔβλεπε, σταματῶν καθ' ὁδὸν πλειστάκις εἰς τὴν θύραν τῶν δυστυχῶν ἀσθενῶν.

Παρὰ τὸν ἰατρόν του ὁ Λιττρὲ εἶχε τὴν σύζυγόν του, γυναῖκα εὐσεβεστάτην, ἐπαγρυπνοῦσαν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἥτις ἐπανερχομένη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς παρακειμένης τῷ οἰκήματί των, εὕρισκε τὸν σύζυγόν της, γράφοντα ἄρθρον τι διὰ τὴν «Revue Positiviste». Βιβλιακή τις ἀκτὶς δύοντος ἡλίου ἐφώτιζε τὸν σεβαστὸν τοῦτον ἄρωτα τῶν δύω γερόντων. Ὁ Λιττρὲ, τὸ ἑπτὸν ἔρωτα τῶν δύω γερόντων, εὕρισκεν ὀρθοφρονέστατον τῶν πνευμάτων, εὕρισκεν ὀρ-

θὸν ὅ,τι ἐπίστευεν ἡ σύζυγός του· ἡ κυρία Λιττρὲ δὲν ἀπεπειράτο οὐδαμῶς νὰ καταπολεμήσῃ τὰς ἀμφιβολίας τοῦ συζύγου της. Μόνον, μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὅτε, κατά τινα κρίσιν τῆς ἀσθενείας του, ὁ πορὸς γέρων ἐλιποθύμησεν, ἡ κυρία Λιττρὲ ἠρέμα ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ στήθους της μικρὸν περίαπτον καὶ ἀνήρτησεν αὐτὸ περὶ τὸν τράχηλον τοῦ συζύγου της, σκεπτομένη ὅτι τοῦτο δύναται νὰ τὸν θεραπεύσῃ.

Ὁ Λιττρὲ συνελθὼν ἐκ τῆς λιποθυμίας του ἐμειδίασε κατ' ἀρχὰς πρὸς τὴν σύντροφόν του, εἶτα ἅμα ἡ χεὶρ του συνήντησε τὸ περὶ τὸν λαιμόν του ἀνηρτημένον περίαπτον δὲν εἶπε τίποτε. Οὐδὲ μίαν λέξιν, οὐδὲ μίαν μομφήν, οὐδὲ μίαν εἰρωνείαν.

Ἐξέβαλεν ἡσύχως ἐκ τοῦ στήθους του τὸ κρεμάμενον περίαπτον, τὸ ἔτεινε πρὸς τὴν κυρίαν Λιττρὲ, ἥτις τὸ ἔλαβε, καὶ κλίνας τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς συζύγου του ἐπέθηκεν ἡσύχως ἐπ' αὐτῆς τὰ χείλη του, οὐδὲ λέξιν ψιθυρίσας, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐκφράζων ἐν τῇ χειρονομίᾳ ἐκείνῃ τῇ ἀρνουμένῃ, καὶ τῷ φιλήματι ἐκείνῳ τῷ εὐγνωμονοῦντι. *Κ.

ΕΝΩΤΙΑ

Μέλος τι τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς καὶ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου Lariboisière, ὁ κ. Κωνσταντῖνος Paul, ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἑταιρίαν τῶν νοσοκομείων σειρὰν παρατηρήσεων περὶ ἐνωτίων καὶ τῶν φερόντων ταῦτα ὠτῶν. Τὴν προσοχήν του πρὸς σπουδὴν τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἵλκυσε τὸ ἑπόμενον γεγονός·

Ἐκλήθη πρὸ δέκα ἐξ ἐτῶν νὰ διατρυπήσῃ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς νεάνιδος εὐεκτούσης, ἥτις συνεπείᾳ τῆς ἀσημάντου ταύτης ἐγχειρήσεως ἔπαθεν ἕκζεμα ἢ φυσαλιδῶδες τῶν ὠτῶν ἐξάνθημα. Τὸ ἕκζεμα τοῦτο ἐπανεφαίνετο ἀνὰ πᾶν ἔτος προσλαβὸν τὴν ἑρπητικὴν μορφήν. Ὁ κ. Paul σπουδάζων τότε τὴν ὑπάρχουσαν σχέσιν μεταξὺ τοῦ τραυματισμοῦ καὶ τῆς ἰδιοσυστασίας τῶν ἀρρώστων, παρετήρησεν ὅτι ἡ διάτρησις τῶν ὠτῶν προεκάλει ἐκζέματα εἰς τὰς χοιραδικὰς γυναῖκας. Τοσοῦτον δὲ εἶναι συχνὸν τὸ κακὸν, ὥστε ὁ ἐν λόγῳ συγγραφεὺς ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους παρετήρησεν 114 περιπτώσεις

Ἀναπτύσσεται δὲ τὸ εἰρημένον νόσημα, ἐξελκουμένου τοῦ κατωτέρου μέρους τῆς διατρήσεως, τοῦ δὲ λοβοῦ τοῦ ὠτὸς σχιζομένου μᾶλλον ἢ ἧττον ταχέως, ἀναλόγως τοῦ βάρους τοῦ ἀνηρτημένου ἐνωτίου.

Συχνότατα ἡ πάθησις ἀναγεννᾶται καὶ εἰς τὴν νέαν νύξιν, ἥτις ἤθελε γείνει πλησίον τῆς πρώτης, πρὸς ἀνάρτησιν τῶν ἐνωτίων ἐκ νέου.

Ἐκ τούτων ὁ κ. Paul ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, πᾶσα γυνὴ, τῆς ὁποίας αἱ ἐκ τῆς διατρήσεως τῶν ὠτῶν παραχθεῖσαι οὐλαὶ δὲν φέρουσιν ἁπλῆν τινα ὀπὴν, ἀλλ' ἢ τοιαύτην μετά τινος περὶ αὐτὴν κύκλου, ἢ ἀντ' αὐτῆς ἐντομήν τινα, ἡ ἐν λόγῳ γυνὴ εἶναι χοιραδική.

Τὸ νέον τοῦτο σημεῖον τῆς χοιραδικῆς καταστάσεως δύναται νὰ ἀναφανῇ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων συμπτωμάτων, δηλοῦν τὴν ὕπαρξιν τῆς καθολικῆς παθήσεως τοῦ ἀτόμου. Βραδύτερον δὲ ὅταν ἄλλα συμπτώματα τῆς παθήσεως παρέρχονται χωρὶς νὰ ἀφήσωσιν ἴχνη, αἱ ἐπὶ τῶν λοβῶν τοῦ ὠτὸς μνημονευθεῖσαι οὐλαὶ μένουσιν ὡς μαρτύριον ἀναμφισβήτητον τῆς νόσου.

Οἱ νέοι λοιπὸν θὰ δύνανται τοῦ λοιποῦ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς μελλονύμφου των νὰ βεβαιῶνται περὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν ὠτων της. Εἰς τὸ εἰρημένον σύμπτωμα δὲν εἶχεν ἀποδοθῇ μέχρι τοῦδε ἡ δέουσα σημασία οὐδ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰατρῶν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων παρατηρήσεων ἕπεται ἐπίσης ὅτι πρέπει νὰ ἀπέχωμεν τῆς διατρήσεως τῶν ὠτων εἰς ἄτομα προφανῶς χοιραδικὰ, διότι ἄλλως παράγεται ἐπὶ τῶν λοβῶν εἶδος ἕρπητος (lupus), ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐξελκοῦνται καὶ παραμορφοῦνται τὰ ὠτα, γεννῶνται δὲ δύσμορφοι οὐλαί.

Ἐν τούτοις καὶ ὁ κανὼν οὗτος ἔχει τὴν ἐξαίρεσίν του. Ὁ κ. Paul πλειστάκις παρετήρησεν ὅτι ἡ τῶν ὠτων ἐμπύησις εἶχεν ἐπίτηδες προκληθῇ ὡς παροχετευτικὸν μέσον πρὸς ἴασιν χοιραδικῆς τινος ὀφθαλμίας.

Πλεῖστα ἄτομα, ἄνδρες πρὸ πάντων, ἐβεβαίωσαν αὐτὸν ὅτι εἶχον ὑποστῆ διάτρησιν τῶν ὠτων πρὸς θεραπείαν ὀφθαλμιῶν, καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη παροχέτευσις ἐπέτυχεν ἐξαίρετα.

Ἡ παλαιὰ συνήθεια τῆς διατρήσεως τῶν ὠτων τῶν παίδων ἀμφοτέρων τῶν φύλων πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμικῶν παθῶν δὲν εἶναι τόσον γελοία ὅσον φαίνεται σήμερον. Ἡ δημώδης γνώμη ἐστηρίζετο ἐπὶ παρατηρήσεως, ἥτις εἶναι ἀξία προσοχῆς τινος. Ἀντὶ τῆς ἐφαρμογῆς διασύρτου κατὰ τὸν αὐχένα, διετρύπων τοὺς λοβοὺς τῶν ὠτων καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος θεραπευτικὸς σκοπὸς συχνὰ ἐπετυγχάνετο· τὰ ὀφθαλμικὰ δηλ. πάθη ἐπρολαμβάνοντο ἢ ἐθεραπεύοντο διὰ τῆς διατρήσεως τῶν ὠτων.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἂν σᾶς ἀρέσῃ, ἔχετε καὶ ἀμαξηλάτην.

Προχθὲς ὁ κύριος Μ** καταβαίνει εἰς τὴν αὐλὴν καθ' ἣν στιγμὴν ἔφερον χόρτον εἰς τὸν στάβλον.

Ἀμέσως καλεῖ τὸν ἀμαξηλάτην του.

— Νικόλα!

— Ὁρίστε ἀφέντη.

— Τὸ χόρτο δὲν ἀξίζει τίποτε.

— Εἶνε τὸ ἴδιο, ἀφέντη.

— Εἰμπορεῖ νὰ εἶνε τὸ ἴδιο, ἀλλὰ τότε οὔτε τὸ πρῶτο δὲν ἄξιζε τίποτα.

— Ὅμως τὰ ἄλογα τὸ τρῶνε.

— Ἔ, καὶ τί ἂν τὸ τρῶνε;

Ὁ Νικόλας ἀνασηκόνων τοὺς ὤμους μὲ ἀπορίαν·

— Ἀφοῦ ὁ ἀφέντης γνωρίζει τὸ χόρτο καλλίτερα ἀπὸ τ' ἄλογα, τί νὰ 'πῶ κ' ἐγώ!

*
* *

Πρό τινος ἡ Κυρία** ὡμίλει ἐνώπιον τῆς μικρᾶς της κόρης περὶ τῶν ὡραίων ὀδόντων τῆς Κας Ν*.

— Τί ὡραῖα 'δόντια! μαργαριτάρια νομίζεις πῶς εἶνε.

— Ὤ! ὄχι τόσον ὡραῖα 'σὰν τὰ 'δικά σου, μαμᾶ, ἀποκρίνεται ἡ μικρά!

— Γιατί, παιδί μου;

— Γιατὶ τὰ δικάσου ἔχουν χρυσάφι γύρω γύρω.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ εὐθύτης τοῦ χαρακτῆρος συνδέεται πάντοτε μετὰ παρρησίας πράξεων ὡς καὶ λόγων· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶνε ὅ,τι φαίνεται ἢ ὅ,τι προσπαθεῖ νὰ φαίνεται.

* Οἱ τρόποι κοσμοῦσι τὰς πράξεις· ὑπάρχει δὲ τρόπος ὅπως ἐκφράσῃ τις ἀγαθὸν λόγον ἢ ἐκτελέσῃ καλὴν πρᾶξιν, δι' οὗ αὐξάνει ἡ ἀξία αὐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

∴ Γαλλικὴ τις ἐφημερὶς διηγεῖται τὸ ἑπόμενον νόστιμον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ πατρὸς τῆς νῦν αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας. Κατὰ τὸ 1873 ὁ πατὴρ τῆς αὐτοκρατείρας, πρίγκηψ τῆς Βαυαρίας, μετέβαινεν ἐκ Μονάχου εἰς Βιέννην ἐν κοινῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ. Εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτὴν ἔλαβε θέσιν καί τις εὐτραφὴς καὶ χονδρὸς Βαυαρὸς, ὅστις ἤρχισεν ἀμέσως συνδιαλέξειν μετ' αὐτοῦ.

Ὁ πρίγκηψ, χωρὶς νὰ γνωρισθῇ, ἀπήντησεν εἰς τὰς ἀδιακρίτους ἐρωτήσεις τοῦ συνοδοιπόρου του ὅτι μετέβαινε νὰ ἴδῃ τὸν γαμβρόν του εἰς Βιέννην· ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν εὐχαριστήθη μὲ τόσον μόνον, καὶ ἐξηκολούθησε τὰς ἐρωτήσεις του.

— Καὶ κάμνει βέβαια ἐργασίας ὁ γαμβρός σας;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ; . . . ναί καὶ ὄχι.

— Πῶς, ναὶ καὶ ὄχι; Τί περίεργον λοιπὸν ἐπάγγελμα ἔχει;

— Πράγματι πολὺ περίεργον.

— Καὶ γιατί λοιπὸν δὲν τὸ ἀφίνει νὰ πάσῃ κανὲν ἄλλο;

— Νὰ σᾶς εἰπῶ, κι' ἐγὼ τοῦ τὸ εἶπα πολλάκις, καὶ τῆς ἰδίας γνώμης εἶνε καὶ ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ ὑπάρχουσι, βλέπετε, θέσεις, τὰς ὁποίας δὲν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀφήσῃ· εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ μένῃ εἰς αὐτάς.

— Ὤ! αὐτὸ εἶνε ἀστεῖον. Ὁμολογήσατε κύριε, ὅτι ὁ γαμβρός σας εἶνε περίεργος ἄνθρωπος.

— Ἀληθινά, εἶνε μοναδικὸς εἰς τὸ εἶδός του εἰς ὅλην τὴν Αὐστρίαν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπαυξάνουσιν τὴν περιέργειαν τοῦ ἀγαθοῦ Βαυαροῦ, ὅστις διηγεῖται ὅτι αὐτὸς εἶνε κατασκευαστὴς διόπτρων, καὶ ὅτι ἔχει υἱὸν εἰς Βιέννην ἐξασκοῦντα τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα. Εἶτα δὲ κατερχόμενος τῆς ἁμάξης ἅμα ἔφθασαν, παρακαλεῖ τὸν συνοδοιπόρον του νὰ χαιρετήσῃ ἐκ μέρους του τὸν μυστηριώδη γαμβρόν του.

— Ἀλλὰ, ἀλήθεια, εἰπέτε μου λοιπὸν τί ἐπάγγελμα ἔχει;

— Ὄχι πολὺ σπουδαῖον, εἶπεν ὁ πρίγκηψ· εἶνε αὐτοκράτωρ.

Ἡ περίστασις, γνωστὴ γενομένη, προσέθεσιν εἰς τὴν πελατείαν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀγαθοῦ Βαυαροῦ ὅλην τὴν Αὐλὴν τῆς Βιέννης.

∴ Πάντες ἐσμὲν δηλητηριώδεις, ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ.

Εἰς μίαν τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων ὁ κ. Pasteur ἐποιήσατο φοβερὰν ἀποκάλυψιν. Ὁ νήστις ἄνθρωπος δέον νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν δηλητηριωδῶν ζώων.

Ὁ κ. Pasteur, ἀφοῦ ἐπήγαγε τὸν θάνατον εἰς κονίκλους, ἐγχύσας αὐτοῖς τὸ σίαλον λυσσῶντος παιδὸς, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἔγχυσιν σιάλου οἱουδήποτε παιδὸς, τὸ δὲ πείραμα αὐτοῦ ἐπέτυχεν ἐντελῶς, τουτέστιν οἱ κόνικλοι ἀπέθανον.

Κατὰ τὸν κ. Pasteur τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν παρουσίαν ἐν τῷ σιάλῳ τῶν παιδίων παρασίτου τινὸς, ὅπερ εἰσαγόμενον εἰς τὴν κυκλοφορίαν τινῶν ζώων ἐπιφέρει θανατηφόρους συνεπείας, τὸ παράσιτον τοῦτο ὑπάρχει ὡσαύτως ἐν τῷ σιάλῳ τοῦ νήστεως ἀνθρώπου . . .

Εὐτυχῶς τὸ παράσιτον τοῦτο ἐξαλείφεται ἐκ τοῦ στόματος, εὐθὺς ἅμα παύσῃ τις ὢν νήστις. Παρασύρεται δὲ μετὰ τῆς τροφῆς ἐν τῷ στομάχῳ.

∴ Ἡ ἀντιβασιλεία τῆς Τυνίδος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχει γονιμώτατον ἔδαφος, ἐξάγει ἐκ τῶν παραλίων αὐτῆς μεγάλην ποσότητα κοραλίου καὶ σπόγγων πεμπομένων εἰς Εὐρώπην. Τὸ κοράλιον εὑρίσκεται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν τυνησίων ἀκτῶν, οἱ δὲ σπόγγοι ἁλιεύονται κυρίως ἐν τῷ κόλπῳ Γαβὴ τῶν νήσων Κερκινῶν ἀντικρὺ τοῦ λιμένος Σφάξ.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν νήσων τούτων, ἃς ἀποχωρίζει τῆς ἠπείρου μικρὸν διάστημα θαλάσσης ἀβαθοῦς ἐχούσης μέσον πλάτος 40 χιλιόμετρα, ἀνέρχεται μόλις εἰς 3000 κατοίκους, εἰς ἑννέα διεσπαρμένους χωρία. Ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων δὲν εἶνε οὔτε γεωργοὶ οὔτε ποιμένες, ἐπιδίδουσιν εἰς τὴν ἁλιείαν. Οἱ ἰχθύες εἰσὶν ἄφθονοι πέριξ τῶν εἰρημένων νήσων, πανταχοῦ δὲ ὑπάρχουσι χωρισμένα πρὸς ἁλιείαν μέρη διὰ κλάδων ἐκ φοινίκων βεβυθισμένων ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ὁ ἰχθὺς ὠθεῖται ὑπὸ τοῦ ῥεύματος καὶ συλλαμβάνεται ὡς ἐν δικτύῳ.

Ἡ ἁλιεία τῶν σπόγγων ἐνεργεῖται εἰς τὰς Κερκίνας νήσους διὰ μακροῦ κάμακος ὡπλισμένου κατὰ τὸ ἄκρον διὰ σιδηρᾶς ἁρπάγης χρησιμευούσ-

σης ὅπως ἀποσπᾷ τὸ πορῶδες προϊόν, ὅπερ εἶνε προσκεκολλημένον ἐπὶ τῶν βράχων.

Οἱ σπόγγοι ἐξαγόμενοι τοῦ ὕδατος, καλύπτονται ὑπὸ λεπτοῦ καὶ διαφανοῦς χνουδίου, περιέχοντος ζωϊκὰς οὐσίας, πρὸς καταστροφὴν τῶν ὁποίων τίθενται ἐπί τινα χρόνον ἐντὸς τῆς γῆς. Ἀκολούθως πατοῦσιν αὐτοὺς καὶ πλύνουσιν ἐντὸς γλυκέος ὕδατος κατ' ἀρχὰς μὲν ψυχροῦ, εἶτα δὲ θερμοῦ, τελευταῖον δὲ ἐνθέτουσιν ἐντὸς ὀξειδίου ὅπως λευκανθῶσιν, μεθ' ὃ τοὺς ξηραίνουσιν καὶ δένουσιν δμοῦ.

Οἱ σπόγγοι τῆς Τύνιδος, γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα σπόγγοι μελαγχροινοὶ τῆς Βερβερίας ἢ τῆς Μασσαλίας, εἰσὶ κατώτεροι τῶν τῆς Συρίας καὶ Ἑλλάδος, εἰσὶ δὲ κυρίως προωρισμένοι διὰ οἰκιακὰς χρήσεις, πλύσιμον κτλ.

Ἀμφότεραι αἱ νῆσοι Κερκίναι, αἵτινες εἰσὶ τὸ κέντρον τῆς ἁλιείας τῶν σπόγγων, καλύπτονται ἐπίσης ὑπὸ φοινίκων, ὧν ἐκκόπτουσι τὰς κορυφάς, ὅπως ἐξαγάγωσι τὸν χυμόν, ὅστις παράγει μεθυστικόν τι ποτὸν καλούμενον *λάγμι*, ὅπερ οἱ ἁλιεῖς καταναλίσκουσιν εἰς μεγάλας ποσότητας.

Εἰς τὴν μεγαλειτέραν τῶν νήσων ταύτων, τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένην Κερκίναν, ὁ Ἀννίβας ἡττηθεὶς ἐν Ζάμᾳ καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐζήτησε καταφύγιον, διαμείνας ἐπὶ μικρὸν ἐν αὐτῇ, πρὶν ἢ προσφύγῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Συρίας Ἀντίοχον. Καὶ ὁ Μάριος ἐκδιωχθεὶς τῆς Ἰταλίας εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κερκίνης ἀπεβιβάσθη, ἐν αὐτῇ δὲ ἐξωρίσθη καὶ ὁ Σεμπρώνιος Γράκχος.

Τὴν σήμερον εἰς τὰς αὐτὰς νήσους ὁ Βέης τῆς Τύνιδος πέμπει τὰς ἐύχρους γυναῖκας, τὰς ἐκτεθείσας εἰς τὴν κοινὴν περιφρόνησιν.

Καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐκδίδονται 23,291 ἐφημερίδες, ἐξ ὧν 13,625 ἐν Εὐρώπῃ, 387 ἐν Ἀσίᾳ, 50 ἐν Ἀφρικῇ, 9,129 ἐν Ἀμερικῇ, 100 ἐν Αὐστραλίᾳ.

Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὡμολογημένη τοῖς πᾶσιν εἶναι ἡ ὠφέλεια ἡ προερχομένη ἐκ τῆς χρήσεως τῶν θαλασσίων λουτρῶν. Μεθοδικὴ τῶν λουτρῶν χρῆσις ποιεῖ ζωηροτέραν τὴν ἐγκυκλοφόρησιν τοῦ αἵματος. Ὅτι ἡ θρέψις τοῦ σώματος ἐντείνεται, ἀποδεικνύει ἡ αὔξησις τοῦ βάρους αὐτοῦ καὶ ἡ μείζων εὐχροια καὶ ἡ ζωηρότης ἁπασῶν τῶν λειτουργιῶν, τὰ συμβαίνοντα μετὰ χρῆσιν θαλασσίων λουτρῶν.

Ἵνα ἐπενεχθῇ ἡ δέουσα ὠφέλεια ἐκ τῶν θαλασσίων λουτρῶν, ἡ ῥωστικὴ τῆς καθ' ὅλου οἰκονομίας, πρέπει νὰ τηρῶνται κατὰ τὴν χρῆσιν ἀπαρεγκλίτως κανόνες τινές. Καὶ πρῶτον μηδεὶς, ἄρρωστος κἂν, παρατεινέτω τὸ λουτρὸν πλέον τῶν 4 — 5 λεπτῶν τῆς ὥρας· ἄλλως ποιῶν ψύχεται τοσοῦτον, ὥστε βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ ἡ δέουσα ἀντίδρασις, ἡ σωτηριώδης· πρόσθες δὲ, ὅτι καὶ διὰ τὴν παρατεταμένην ψύξιν συνίστανται ὑπερκορίαι ἐν πνεύμασι καὶ ἐγκεφάλῳ καταπονητικαί, ναρκοῦται δὲ καὶ αἰμωδιᾷ τὸ σῶμα, καὶ δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἐλευθέρως· οὕτω δὲ δυσχεραίνεται πάλιν ἡ ἀντίδρασις, ἡ συνήθης πάσῃ ψυχρολουσίᾳ, οὐδὲ διαχεῖται ἐν τῷ σώματι ἡ εὐάρεστος ἐκείνη θερμασία, ἡ τρέπουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς εὐθυμίαν καὶ κίνησιν, ἡ ἐκ τῆς ζωηρᾶς παλινδρομήσεως τοῦ αἵματος ἐκ τῶν κέντρων πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ σώματος. Δεύτερον λουέσθω πᾶς τις νήστεως τοῦ στομάχου, καὶ ἄρα ἢ τὴν πρωΐαν, ὁπότε τὸ ὕδωρ καὶ δροσερώτερον, ἢ περὶ ἡλίου δυσμάς· διότι οὕτως ἀποφεύγει μάλιστα τὰς ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις καὶ τὰς τῆς πέψεως διαταραχάς. Ἀλλ' οἱ εὐπορώτεροι, ὅταν μάλιστα λούωνται ἐν σκιᾷ τοῦ ἡλίου, δύνανται καὶ []2 — 1 ὥραν πρὸ τοῦ γεύματος νὰ λουσθῶσιν, ὅτε οὐ μόνον ζωηροτέρα γεννᾶται ἡ πεῖνα, ἀλλὰ καὶ ὁ μετὰ τὸ ἄριστον ὕπνος ἔρχεται ἡδύτερος καὶ ὡς οἷόν τε ἀπηλλαγμένος τῶν πολλῶν θερινῶν ἱδρώτων, κἂν ἄλλως τε ἡ θερμότης τῆς ὥρας πολλή· μείζονα δὲ συναισθάνονται τότε οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀπὸ τῶν λουτρῶν εὐφορίαν, ἢ ἂν, λουσθέντες τὴν πρωΐαν, ἐπιδοθῶσιν ἀμέσως εἰς τὰ ἡμερήσια ἔργα, χωρὶς νὰ παράσχωσι τῷ σώματι καιρὸν ἀναπαύσεως τὸν χρειώδη.

Τρίτον ἐμβαπτιζέσθω καὶ ἡ κεφαλὴ εἰς τὸ λουτρὸν, ἡ δὲ κατάδυσις γινέσθω αἰφνιδία· ἐπειδὴ οὕτω μόνον ἀπαλλάσσεταί τις τῶν πολλῶν φυκίων καὶ τοῦ τῶν ὀδόντων βρυγμοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦ ψύχους. Ἐν δὲ τῇ θαλάσσῃ κινείσθω τὸ σῶμα μετρίως μὲν, διηνεκῶς δέ. Μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον ἀποσπογγιζέσθω καλῶς ἡ κεφαλὴ, διότι πολὺν παραμένει ἐν τῇ κόμῃ χρόνον ἡ τῆς θαλάσσης ὑγρότης· δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο αἱ γυναῖκες μάλιστα, ὅσαι ἔχουσι πολλὴν καὶ βαθεῖαν τὴν κόμην, καλῶς ποιοῦσι, περιτιθέμεναι κρήδεμνον ὑδατοσταγές, καὶ ἅμα τῷ εἰσβιβασθεῖναι εἰς τὴν θάλασσαν, διατάσσουσαι νὰ χυθῇ κατὰ τῆς κεφαλῆς λάγηνος ὕδατος ψυχροῦ, ὅπως ἀποκρουσθῇ τὸ πολὺ αἷμα ἐκ τῆς κεφαλῆς, διατηρηθῇ δὲ ἡ κόμη στεγνή.

Γινέσθω δὲ τὸ λουτρὸν ἐν ἀκτῇ ἀναπεπταμένῃ καὶ εἰ δυνατὸν ἐν θαλάσσῃ μετρίως σαλευομένῃ.

Κρατίστη ὥρα παρ' ἡμῖν εἰς θαλάσσια λουτρὰ εἶναι ὁ Μάϊος καὶ ὁ Ἰούνιος, ἔπειτα δὲ ὁ Σεπτέμβριος μάλιστα. Ἐν Ἰουλίῳ καὶ Αὐγούστῳ ἡ θάλασσα ἐν ταῖς ἀκταῖς εἶναι λίαν χλιαρὰ, τὰ δὲ λουτρὰ ἀποβαίνουσιν ἧττον ῥωστικά. Ἀλλ' ὁ βουλόμενος καὶ δυνάμενος λουέσθω δι' ὅλων ἓξ μηνῶν, ἀπὸ Μαΐου μέχρι Νοεμβρίου, φυλαττόμενος μόνον τὰς ὑετώδεις ἡμέρας. Ἐξ ἰδίας πείρας βεβαιοῦμεν, ὅτι ῥωστικώτατα ἀποδεικνύονται τὰ λουτρὰ κατὰ Σεπτέμβριον[1].

1. Ἐστω, ἐκ τῆς Φαρμακολογίας τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».